หนังสือดีลำดับที่ ๒๔

ให้ทานเพื่ออะไร : “ภิกษุนิรนาม” วัดเขาสนามชัย หัวหิน ประจวบคีรีขันธ์

ISBN : 974-94946-6-0

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : ตุลาคม ๒๕๔๙ จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม

ปก-รูปเล่ม : บริษัท วิธีทำ จำกัด โทร. ๐-๒๔๑๗-๐๔๑๗

จัดพิมพ์ : ชมรมกัลยาณธรรม

และเผยแพร่ ๑๐๐ ถ.ประโคนชัย ต.ปากน้ำ อ.เมือง
จ.สมุทรปราการ ๑๐๒๗๐ โทร. ๐-๒๗๐๒-๗๓๕๓

หรือ : ๘๙/๖-๗ ซอยศึกษาวิทยา ถ.สาทรเหนือ สีลม บางรัก
กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐ โทร. ๐-๒๖๓๕-๓๙๙๑-๒

แยกสี : แคนนา กราฟฟิค โทร. ๐-๒๘๖๖-๕๑๗๐-๑

พิมพ์ที่ : บริษัท ขุมทองอุตสาหกรรมและการพิมพ์ จำกัด
๕๙/๘๔ หมู่ ๑๙ ถนนบรมราชชนนี แขวงศาลาธรรมสพน์
เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๗๐
โทร. ๐-๒๘๘๕-๗๘๗๑-๓ โทรสาร ๐-๒๘๘๕-๗๘๗๔

สัพพทานัง ธัมมทานัง ชินาติ

การให้ธรรมะเป็นทาน ชนะการให้ทั้งปวง

www.kanlayanatam.com

คำนำ จากชมรมกัลยาณธรรม

บาทฐานแรกที่จะเดินไปสู่การพัฒนาจิตใจ สร้างสมอบรมบารมี ก็คือการรู้จักสละแบ่งปัน ทานบารมีจึงเป็นข้อแรกที่กล่าวถึงในทศบารมี เมื่อเรารู้จักสละแบ่งปันวัตถุได้ ในระดับนามธรรม คือการให้อภัย เป็นต้น ก็เป็นพัฒนาการของทานอีกขั้นหนึ่ง ในเมื่อเราแบ่งปันสิ่งที่ดีๆ ให้ใครๆ ได้ ก็ง่ายที่เราจะสละสิ่งไม่ดีสิ่งเศร้าหมองคือกิเลสในใจเราทิ้งไปได้ง่ายขึ้น ดังนั้นความเข้าใจเรื่องการให้ทานจึงเป็นเรื่องที่ทุกคนควรคำนึง

หนังสือให้ทานเพื่ออะไร ฉบับเดิม ได้รับจากคุณวิพล พิทยธนากุล ซึ่งได้มอบหนังสือที่มีคุณค่าให้แก่ข้าพเจ้าเสมอมา หนังสือเล่มนี้เดิมท่านพิมพ์ไว้ตัวเล็กมาก จึงดำริจัดพิมพ์ใหม่ให้อ่านง่ายขึ้น เพื่อให้ทุกท่านได้มีโอกาสเข้าใจทานบารมี ในพระพุทธศาสนาได้ดีขึ้น เหมือนดังที่ข้าพเจ้าได้เข้าใจและเห็นคุณค่าของหนังสือนี้เป็นอย่างยิ่ง

กราบอนุโมทนาพระอาจารย์ผู้รวบรวมอรรถธรรมต่างๆ จากพระไตรปิฎกเกี่ยวกับเรื่องการให้ทาน ไว้ให้สะดวกแก่การค้นคว้าทำความเข้าใจอย่างยิ่ง ขออานิสงส์แห่งปัญญาทานบารมีนี้ จงช่วยเป็นพลวปัจจัยให้ทุกท่านที่เกี่ยวข้อง ได้เข้าถึงยังฝั่งนิพพาน ในอนาคตกาลอันใกล้นี้เทอญ

คำนำ

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ในพหุการสูตร (ขุ.อิติ./๖๗๗) มีเนื้อความตอนหนึ่งว่า *“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย พราหมณ์และคหบดีทั้งหลายเป็นผู้มีอุปการะมากแก่เธอทั้งหลาย บำรุงเธอทั้งหลายด้วยจีวร บิณฑบาต เสนาสนะ และคิลานปัจจัยเภสัชบริขาร แม้เธอทั้งหลายก็จงเป็นผู้มีอุปการะมากแก่พราหมณ์แลคหบดีทั้งหลาย จงแสดงธรรมอันงามในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง งามในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์ พร้อมทั้งอรรถพร้อมทั้งพยัญชนะ บริสุทธิ์บริบูรณ์สิ้นเชิงแก่พราหมณ์และคหบดีเหล่านั้นเถิด...”*

เพื่อเป็นการตอบแทนบุญคุณของญาติโยมทั้งหลาย ตามที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสสอนไว้ในพระสูตรนี้ อาตมาจึงได้รวบรวมคำสอนเกี่ยวกับการให้ทานจากที่ต่างๆ พิมพ์เป็นเล่ม เพื่อแจกเป็นธรรมทานแก่ญาติโยมทั้งหลายผู้มีอุปการคุณ เพื่อจะได้เพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจและความยินดีในการให้ทานยิ่งๆ ขึ้นไป

หนังสือเล่มนี้ได้รวบรวมและเรียบเรียงจากคำสอนในพระไตรปิฎกเป็นสำคัญ สำหรับคนที่เชื่อในเรื่องชาติหน้า การให้ทานก็เป็นเรื่องสำคัญที่ต้องหมั่นทำอยู่เสมอๆ สำหรับคนที่เชื่อว่าชาติหน้าไม่มี การให้ทานก็เป็นสิ่งเกื้อกูลให้ชีวิตในชาตินี้มีความสุข เพราะฉะนั้นจงเป็นผู้ยินดีในการให้ทานเถิด เพราะทานมีอุปการะต่อชีวิตในชาตินี้และชาติหน้า มีอุปการะแม้แก่เทวดา มนุษย์ และสัตว์ทั้งหลาย

ด้วยอานิสงส์แห่งจิตอันเป็นมหากุศลนี้ จงเป็นปัจจัยแก่ความพ้นทุกข์ของข้าพเจ้า (และสรรพสัตว์ทั้งหลาย) โดยเร็วด้วยเถิด

ด้วยความปรารถนาดี

“ภิกษุนิรนาม”

วัดเขาสนามชัย หัวหิน ประจวบคีรีขันธ์

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ทานคืออะไร	๑๐
การให้ทานเกิดจากเหตุอะไรบ้าง	๑๑
ทานมีกี่อย่าง	๑๓
องค์ประกอบของการให้ทาน	๑๙
ผลของการให้ทาน	๒๐
ให้ทานอย่างไรจึงจะมีผลมาก	๒๖
การอุทิศบุญที่ตนทำแล้วแก่ผู้อื่น	๒๘
การทำบุญด้วยการอนุโมทนาในบุญที่คนอื่นทำ	๒๙
การทำบุญกับการอธิษฐาน	๓๐
อานิสงส์ธรรมทาน	๓๑
พระพุทธเจ้าแสดงเกี่ยวกับเรื่องทานอย่างไรบ้าง	๓๔
ทานสูตร (ขุ.อิติ./๑๖๘)	๓๔
ชัปปสูตร (อํ.ติก./๒๒๗)	๓๕
สัปปุริสทานสูตร (อํ.ปัญจก./๓๑๔)	๓๘
สุมนสูตร (อํ.ปัญจก./๖๐)	๓๙
สีหสูตร (อํ.ปัญจก./๗๘)	๔๒
กาลทานสูตร (อํ.ปัญจก./๘๓)	๔๔

เรื่อง **หน้า**

เรื่อง	หน้า
โภชนาทานสูตร (อํ.ปัญจก./๘๕)	๔๕
มนาปทายีสูตร (อํ.ปัญจก./๑๐๐)	๔๖
สีหสูตร (อํ.สัตตก./๑๗๓)	๔๗
ทานสูตร (อํ.ฉักก./๖๒๘)	๕๑
ทานสูตร (อํ.สัตตก./๑๓๙)	๕๓
ปุญญาภิสันทสูตร (อํ.อัฏฐก./๔๒)	๕๗
ปฐมทานสูตร (อํ.อัฏฐก./๔๗๒)	๖๐
ทานวัตถุสูตร (อํ.อัฏฐก./๔๗๕)	๖๑
ทานูปปัตติสูตร (อํ.อัฏฐก./๔๘๑)	๖๒
ปฐมสัปปุริสสูตร (อํ.อัฏฐก./๔๘๘)	๖๔
เวลามสูตร (อํ.นวก./๗๗๕)	๖๕
ชาณุสโสณีสูตร (อํ.ทสก./๔๓๕)	๖๙
ทักขิณาวิภังคสูตร (ม.อุ.๒/๓๙๑)	๗๔
มัจฉริยสูตร (สํ.สคาถ.๑/๑๖๑)	๘๑
สาธุสูตร (สํ.สคาถ.๑/๑๗๒)	๘๓
อาทิตตสูตร (สํ.สคาถ.๑/๒๓๖)	๘๕
กินททสูตร (สํ.สคาถ. ๑/๒๓๙)	๘๖
อ้างอิง	๘๗

ให้ทานเพื่ออะไร

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ในทานสูตร (ขุ.อิติ./๑๖๘) ว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้าว่าสัตว์ทั้งหลายพึงรู้ผลแห่งการจำแนกทานเหมือนอย่างเรารู้ไซร้ สัตว์ทั้งหลายยังไม่ให้แล้วก็จะไม่พึงบริโภค อนึ่งความตระหนี่อันเป็นมลทินจะไม่พึงครอบงำจิตของสัตว์เหล่านั้น สัตว์เหล่านั้นไม่พึงแบ่งคำข้าวคำหลังจากคำข้าวนั้นแล้วก็จะไม่พึงบริโภค ถ้าปฏิคาหกของสัตว์เหล่านั้นพึงมี ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย แต่เพราะสัตว์ทั้งหลายไม่รู้ผลแห่งการจำแนกทานเหมือนอย่างเรารู้ ฉะนั้นสัตว์ทั้งหลายไม่ให้แล้วจึงบริโภค อนึ่ง ความตระหนี่อันเป็นมลทินจึงยังครอบงำจิตของสัตว์เหล่านั้น

การให้ทานเป็นสิ่งที่มีผลมาก มีประโยชน์มาก คนที่ไม่ให้ทาน เป็นเพราะไม่เข้าใจว่าทานมีผลหรือมีประโยชน์อย่างไร เพื่อความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องทาน แล้วจะได้เป็นผู้ขวนขวายในการให้ทาน ควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องทาน ดังหัวข้อต่อไปนี้

๑. ทานคืออะไร
๒. การให้ทานเกิดจากเหตุอะไรบ้าง
๓. ทานมีกี่อย่าง
๔. องค์ประกอบของการให้ทานมีอะไรบ้าง
๕. ผลของการให้ทานคืออะไร
๖. ให้ทานอย่างไรจึงจะมีผลมาก

๗. การอุทิศบุญที่ตนทำแล้วแก่ผู้อื่น
๘. การทำบุญด้วยการอนุโมทนาในบุญที่คนอื่นทำ
๙. การทำบุญกับการอธิษฐาน
๑๐. อานิสงส์ธรรมทาน
๑๑. พระพุทธเจ้าแสดงเรื่องทานว่าอย่างไรบ้าง

๑. ทานคืออะไร

เจตนาที่จะให้ ชื่อว่าทาน

เจตนาที่จะได้ชื่อว่าทาน-การให้ เพราะมีเหตุ ๒ อย่าง คือ

๑. คิดจะบูชาคุณของผู้มีคุณทั้งหลาย เช่น พ่อ แม่ ครูอาจารย์ พระภิกษุสงฆ์ เป็นต้น
๒. คิดจะช่วยเหลือคนที่กำลังได้รับความทุกข์ให้พ้นจากทุกข์ เช่น คนยากจน คนประสบภัยพิบัติต่างๆ เช่น อัคคีภัย อุทกภัย เป็นต้น

การให้ เป็นบุญอย่างหนึ่งในจำนวน ๑๐ อย่าง

คำว่าบุญมีความหมาย ๒ อย่างคือ

๑. การกระทำที่เป็นการชำระจิตใจให้สะอาดบริสุทธิ์จากสิ่งเศร้าหมอง คือ กิเลสต่างๆ การให้ทานเป็นการชำระจิตให้สะอาดจากมัจฉริยะ คือ ความตระหนี่
๒. เป็นของที่ควรทำให้เต็ม คือทำให้มีมากขึ้นๆ จนเต็มเปี่ยม (คำว่าเต็มคือไม่ต้องทำต่อไปอีก บรรลุเป้าหมายสูงสุดคือความเป็นพระอรหันต์แล้ว)

๒. การให้ทานเกิดจากเหตุอะไรบ้าง

เหตุแห่งการให้ทานมีหลายอย่าง เช่น ในปฐมทานสูตร (อํ.อัฏฐก./๔๗๒) พระพุทธเจ้าแสดงว่ามี ๘ อย่างคือ

๑. ให้ทานเพราะอยากได้ผลของทาน (ให้สิ่งใดก็อยากได้สิ่งนั้น)
๒. ให้ทานเพราะกลัว (กลัวคนอื่นติเตียนว่าเป็นคนตระหนี่ หรือกลัวเกิดมายากจน เป็นต้น)
๓. ให้ทานเพราะคิดว่าเขาให้แก่เราแล้ว เราควรให้ตอบ
๔. ให้ทานเพราะคิดว่าเมื่อเราให้เขาแล้ว เขาจะให้ตอบ
๕. ให้ทานเพราะคิดว่าการให้ทานเป็นความดี (บุญ)
๖. ให้ทานเพราะคิดว่าเราหากินเองได้ ควรให้แก่คนที่หากินเองไม่ได้
๗. ให้ทานเพราะอยากได้ชื่อเสียง
๘. ให้ทานเพื่อประดับปรุงแต่งจิต (คือขัดเกลาจิตให้ควรแก่การเจริญคุณธรรมเบื้องสูงขึ้นไป เพื่อเป็นฐานให้เกิดสมาธิและปัญญา)

ในทานวัตถุสูตร (อํ.อัฏฐก./๔๗๕) พระพุทธเจ้าแสดงเหตุแห่งการให้ทานไว้ ๘ อย่าง คือ

๑. ให้ทานเพราะชอบพอกัน
๒. ให้ทานเพราะโกรธ
๓. ให้ทานเพราะหลง
๔. ให้ทานเพราะกลัว
๕. ให้ทานตามประเพณีของบรรพบุรุษ
๖. ให้ทานเพราะอยากไปสวรรค์
๗. ให้ทานเพราะอยากได้ความสบายใจ
๘. ให้ทานเพื่อประดับปรุงแต่งจิต (ขัดเกลากิเลส)

๓. ทานมีกี่อย่าง

การจำแนกประเภทของทานมีหลายนัย เช่น

๑. เจตนาทาน คือเจตนาที่จะให้ เป็นตัวทานโดยตรง อาจแบ่งได้เป็น ๓ ระดับ คือ

๑. หีนทาน คือ ทานขั้นต่ำ ได้แก่ ทานที่ให้เพราะอยากได้ลาภ ยศ สรรเสริญ

๒. มัชฌิมทาน คือ ทานขั้นกลาง ได้แก่ ทานที่ให้เพราะอยากได้มนุษย์สมบัติ หรือ สวรรค์สมบัติ

๓. ปณีตทาน คือ ทานขั้นสูง ได้แก่ ทานที่ให้เพราะปรารถนาบรรลุนิพพาน ในปณีตทานที่ว่าเป็นทานขั้นสูง เพราะให้เพื่อเป็นปัจจัยแก่การบรรลุนิพพานนั้น เรียกว่าเป็นบารมี

ทานที่เป็นบารมีแบ่งได้เป็น ๓ ระดับคือ

๑. ทานบารมี คือ การให้สิ่งของภายนอก เช่น ข้าว น้ำ เป็นต้น

๒. ทานอุปบารมี คือ การให้สิ่งที่เป็นอวัยวะต่างๆ ของตนเอง เช่น บริจาคโลหิต บริจาคดวงตา เป็นต้น

๓. ทานปรมัตถบารมี คือ การบริจาคชีวิตเป็นทาน (บารมีทั้ง ๓ นี้ มีหลายความหมาย)

๒. วัตถุทาน คือสิ่งที่จะให้เป็นทาน ได้แก่ สิ่งของต่างๆ มีข้าว น้ำ เป็นต้น ในพระสูตรต่างๆ แสดงวัตถุทานไว้ ๑๐ อย่าง คือ ข้าว น้ำ ผ้า ยานพาหนะ ดอกไม้ ของหอม เครื่องลูบไล้ ที่นอน ที่พัก และประทีปดวงไฟ หรือสิ่งอื่นๆ ที่มีประโยชน์ต่อผู้รับก็จัดเป็นวัตถุทานเหมือนกัน

ในบรรดาวัตถุทานทั้งหมดนั้นอาจแบ่งตามทวารได้ ๖ อย่าง คือ

๑. รูปทาน คือ การให้รูปเป็นทาน

๒. สัททาน คือ การให้เสียงเป็นทาน

๓. คันธทาน คือ การให้กลิ่นเป็นทาน

๔. รสทาน คือ การให้รสเป็นทาน

๕. โผฏฐัพพทาน คือ การให้สัมผัสทางกายเป็นทาน

๖. ธรรมทาน คือ การให้ธรรมเป็นทาน

วัตถุทานอย่างหนึ่งอาจมีอารมณ์ครบทั้ง ๖ อย่าง เมื่อให้วัตถุนั้นเป็นทานจะเรียกว่าเป็นรูปทาน หรือสัททาน เป็นต้น ก็อยู่ที่เจตนาของผู้ให้ว่ามีเจตนาจะให้สิ่งใด เช่น อาหารอย่างหนึ่ง อาจมีสีสันน่ารับประทาน มีกลิ่นหอม มีรสอร่อย มีสัมผัสนุ่มหรือกรอบ มีคุณค่าทางอาหาร (โอชา) เป็นต้น การให้อาหารจะจัดเป็นรูปทาน หรือรสทาน หรือธรรมทาน เป็นต้น ขึ้นอยู่กับเจตนาของผู้ให้ว่ามีเจตนาจะให้อะไร ถ้ามีเจตนาจะให้ทุกอย่างก็เป็นทานทุกอย่าง

วัตถุทานทั้ง ๖ อย่างนี้ แบ่งได้ ๒ ประเภท คือ

๑. **อัชฌัตตะ** คือ ภายในตัวของเราเอง เช่น ให้รูปเป็นทาน ด้วยการให้รอยยิ้ม การแต่งกายให้เรียบร้อย ให้คนอื่นเห็นแล้วสบายตาสบายใจ ให้เสียงเป็นทานด้วยการพูดจาไพเราะอ่อนหวาน ให้กลิ่นเป็นทานด้วยการฉีดน้ำหอมกลบ กลิ่นตัว เป็นต้น

๒. **พหิทธะ** คือ ของที่อยู่นอกตัวเรา เช่น อาหาร เสื้อผ้า เงิน ทอง เป็นต้น

อีกอย่างหนึ่งที่ควรทราบ คือ การให้วัตถุบางอย่างไม่จัดเป็นทานเพราะไม่เป็นประโยชน์ต่อผู้รับ

วัตถุที่ไม่จัดเป็นทาน เช่น

๑. การให้สิ่งมึนเมา เช่น สุราเมรัย และสิ่งเสพติดทั้งหลาย

๒. การให้มหรสพ ฟ้อนรำ ขับร้อง หรือการละเล่นต่าง ๆ

๓. การให้หญิงแก่ชายเพื่อบำเรอความสุขในเมถุน

๔. การให้สัตว์ผสมพันธุ์กัน

๕. การให้ภาพลามก

๖. การให้อาวุธ

๗. การให้ยาพิษ เป็นต้น

ยกเว้นในบางกรณีที่สิ่งที่ให้ไปนั้นมีประโยชน์ต่อผู้รับ เช่น การให้สุราเพื่อผสมยาแผนโบราณบางขนาน เป็นต้น

๓. อภัยทาน คือการให้อภัย ไม่ทำร้าย ไม่เบียดเบียนสัตว์อื่น ไม่เอาโทษ ไม่ถือสาต่อผู้ที่ล่วงเกิน เกี่ยวกับการให้อภัยมีเรื่องน่ารู้ในพระไตรปิฎก เช่น ในวินัยปิฎก มีเรื่องว่า มีศิษย์ทำผิดหรือล่วงเกินอาจารย์ อาจารย์ต้องตักเตือน ถ้าไม่ตักเตือนต้องอาบัติทุกกฎ เมื่ออาจารย์ตักเตือนศิษย์ต้องขอโทษ ถ้าไม่ขอโทษต้องอาบัติทุกกฎ เมื่อศิษย์ขอโทษแล้วอาจารย์ต้องยกโทษให้ (ให้อภัย) ถ้าไม่ยกโทษให้ ต้องอาบัติทุกกฎ

ในพระสูตร กล่าวถึงคนพาลว่ามี ๓ จำพวก คือ

๑. ทำผิดแล้วไม่รู้ว่าทำผิด

๒. รู้ตัวว่าทำผิดแล้วไม่ยอมขอโทษ

๓. เมื่อผู้อื่นขอโทษไม่ยอมยกโทษให้ (ไม่ให้อภัย)

ทานอีกนัยหนึ่ง

๑. **ทาสทาน** การให้อย่างให้แก่ทาส คือ การให้วัตถุสิ่งของที่เลวกว่าที่ตัวเองใช้สอย (เรียกว่าทาสทานเพราะตกเป็นทาสของความตระหนี่ มีของดีแต่ไม่ให้ ให้ของเลว)

๒. **สหายทาน** การให้อย่างให้แก่สหาย คือ การให้วัตถุสิ่งของดีเท่ากับที่ตัวเองใช้สอย

๓. **สามีทาน** การให้อย่างให้แก่นาย คือการให้วัตถุสิ่งของที่ดีกว่าที่ตัวเองใช้สอย เช่น ให้แก่ผู้มีพระคุณ คนที่เคารพนับถือ

ทานอีกนัยหนึ่ง

๑. **อามิสทาน** คือการให้วัตถุสิ่งของที่เป็นประโยชน์แก่ผู้รับ มี ๒ อย่างคือ
   ๑. **ปาฏิปุคคลิกทาน** คือการให้ที่เจาะจงผู้รับ เช่น ให้แก่สัตว์ดิรัจฉาน ให้แก่มนุษย์ แม้ให้แก่พระพุทธเจ้า ก็เป็นปาฏิปุคคลิกทาน
   ๒. **สังฆทาน** คือ การให้แก่สงฆ์ ได้แก่ ภิกษุสงฆ์ ภิกษุณีสงฆ์ ทั้งที่เป็นพระอริยะและปุถุชน

๒. **ธรรมทาน** คือ การให้ความรู้ที่มีประโยชน์ ให้คำแนะนำที่ดี ให้ข้อคิดที่ดี เป็นต้น อาจแบ่งธรรมทานได้เป็น ๒ ระดับ คือ
   ๑. **ธรรมทานระดับธรรมดา** คือ การให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์สำหรับชีวิตในชาตินี้และชาติหน้า
   ๒. **ธรรมทานระดับสูง** คือ การให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์สูงสุด ได้แก่ การแสดงเรื่องอริยสัจ ๔ ซึ่งสามารถทำให้ผู้รับพ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้ (ถ้าผู้รับปฏิบัติตาม)

ทานอีกนัยหนึ่ง

มหาทาน คือ ทานอันยิ่งใหญ่ ได้แก่ ศีล ๕ คือ

๑. งดเว้นจากการฆ่าสัตว์ เป็นการให้ความปลอดภัย ความไม่มีเวร ไม่มีภัยแก่ชีวิตสัตว์ทั้งหลาย

๒. งดเว้นจากการลักทรัพย์ เป็นการให้ความปลอดภัยแก่ทรัพย์สินของผู้อื่น

๓. งดเว้นจากการล่วงละเมิดสามีภรรยาผู้อื่น เป็นการให้ความสุข ความบริสุทธิ์ แก่คู่ครองของผู้อื่น

๔. งดเว้นจากการพูดเท็จ เป็นการให้ความจริงแก่ผู้อื่น

๕. งดเว้นจากการดื่มสุราเมรัยและของมึนเมาทั้งหลาย เป็นการให้ความปลอดภัยแก่ทุกสิ่ง คือให้ความปลอดภัยแก่ชีวิต ทรัพย์สิน และคู่ครองของผู้อื่น ให้ความจริงแก่ผู้อื่น

ทานอีกนัยหนึ่ง

กาลทาน คือ ทานที่ให้ได้เฉพาะช่วงเวลา ไม่สามารถให้ได้ทุกเวลา มีกล่าวไว้ในกาลทานสูตร (อํ.ปัญจก./๘๓) มี ๕ อย่าง คือ

๑. อาคันตุกทาน คือ ให้ทานแก่ผู้มาสู่ถิ่นของตน

๒. คมิกทาน คือ ให้ทานแก่ผู้เตรียมจะเดินทาง

๓. ทุพภิกขทาน คือ ให้ทานในสมัยข้าวยากหมากแพง หรือให้แก่ผู้ประสบภัยต่างๆ เช่น อุทกภัย อัคคีภัย เป็นต้น

๔. นวสัสสทาน คือ ให้ข้าวใหม่แก่ผู้มีศีล

๕. นวผลทาน คือ ให้ผลไม้ใหม่แก่ผู้มีศีล

ในบางแห่งกล่าวว่า แม้ให้ทานแก่คนป่วย (คิลานทาน) ก็เรียกว่ากาลทาน หรือการถวายผ้ากฐินก็เป็นกาลทาน

๔. องค์ประกอบของการให้ทานมีอะไรบ้าง

การให้ทานจะสำเร็จได้ ต้องมีองค์ประกอบ ๓ อย่าง คือ

๑. **ทายก** คือ ผู้ให้ทาน มีเจตนาที่จะให้ เพื่อบูชาคุณของผู้มีคุณ หรืออนุเคราะห์ผู้ยากไร้ เป็นต้น

๒. **ไทยธรรม** คือ วัตถุสิ่งของที่จะให้ ต้องได้มาโดยสุจริต และเป็นประโยชน์ต่อผู้รับ

๓. **ปฏิคาหก** คือ ผู้รับทาน จะเป็นสัตว์ดิรัจฉานหรือเป็นมนุษย์ก็ได้

๕. ผลของการให้ทานคืออะไร

การให้ทานเป็นกรรมอย่างหนึ่ง ซึ่งเมื่อทำแล้วย่อมมีผลเกิดขึ้นตามสมควรแก่ทานชนิดนั้นๆ ผลของทานคืออะไร สามารถจำแนกได้ดังนี้ คือ

๑. **ผลที่เป็นนามธรรม** เช่น ความสุขความสบายใจ ความผ่อนคลาย ความอิ่มเอิบใจ ความกล้าหาญ หรือการเห็น การได้ยิน เป็นต้น

๒. **ผลที่เป็นรูปธรรม** เช่น ประสาทตา ประสาทหู เป็นต้น หรืออัตภาพร่างกายในส่วนที่เกิดจากกรรม หรือเกิดจากจิต (กุศลจิตในขณะให้ทาน)

ในผลของทานทั้งสองอย่างนั้น จัดเป็นประเภทได้เป็น ๒ ประเภท คือ

๑. **วิปากผล** คือ ผลโดยตรง ได้แก่ การเห็น การได้ยิน เป็นต้น และการเกิดในสุคติภูมิ รวมถึงรูปที่เกิดจากกรรม (กัมมชรูป)

๒. **อานิสังสผล** คือ ผลโดยอ้อม ได้แก่ ความสบายใจ ความเอิบอิ่มใจ หน้าตาผ่องใส ความมีชื่อเสียง หรือบุคลิกภาพที่องอาจกล้าหาญ เป็นต้น

ผลของทานเหล่านี้มีช่วงเวลาในการได้รับ สามารถแบ่งช่วงเวลาในการได้รับดังนี้ คือ

๑. **ผลในปัจจุบัน** แบ่งได้ ๒ ระยะคือ

๑. ผลในขณะที่ให้ทาน (เป็นอานิสงส์ผล) คือในขณะที่ให้ทานอยู่นั้นเอง ก็มีผลของทานเกิดขึ้นแล้ว สามารถแบ่งได้ ๒ ด้านคือ

- ด้านจิตใจ เช่นมีความสบายใจ อิ่มเอิบใจ
- ด้านร่างกาย ผู้ที่ให้ทานเมื่อมีจิตใจผ่องใสสบายใจแล้ว ย่อมทำให้ร่างกายพลอยได้รับผลดีไปด้วย เช่น สีหน้าผ่องใส แสดงออกถึงความเป็นมิตร บุคลิกองอาจกล้าหาญ สง่าผ่าเผย

๒. ผลหลังจากให้ทานแล้วจนกระทั่งตาย คือ หลังจากให้ทานไปแล้ว ทานก็ยังให้ผลได้ในทั้ง ๒ ด้านที่กล่าวแล้ว ทุกครั้งที่ระลึกถึงทานที่ตนได้ทำแล้วย่อมเกิดความรู้สึกสบายใจ ความปลาบปลื้มใจ และความอุ่นใจว่าตนเองได้ทำบุญกุศลไว้แล้ว หากตายลงก็คงได้ไปเกิดในภพภูมิที่ดี เมื่อจิตใจรู้สึกสบาย ร่างกายก็พลอยรู้สึกสบายตามไปด้วย เพราะกายกับจิตย่อมสัมพันธ์กัน

อีกอย่างหนึ่ง การให้ทานในบางกรณีสามารถให้ผลเป็นวิบากผลได้ในชาตินี้เลยก็มี ทำให้ร่ำรวยทันตาเห็น คือการให้ทานแก่พระที่เพิ่งออกจากนิโรธสมาบัติใหม่ๆ ส่วนการให้แก่คนทั่วไปนั้นอาจมีผลที่เป็นวิบากผลในปัจจุบันได้ไม่มากนัก แต่อาจเป็นการเปิดโอกาสให้กุศลกรรมในอดีตส่งผลง่ายขึ้นได้ทำให้ร่ำรวยหรือมีความเป็นอยู่ดีขึ้นกว่าเดิม

ด้วยเหตุนี้จึงมีผู้นิยมทำบุญสะเดาะเคราะห์ด้วยการทำสังฆทาน ปล่อยนก ปล่อยปลา เป็นต้น ด้วยเชื่อว่าหากทำแล้วจะทำให้สิ่งที่เลวร้ายทั้งหลายหายไป เกิดสิ่งดีๆ มาแทนที่

๒. **ผลในอนาคต** คือหลังจากตายไปแล้ว ทานให้ผลได้ดังนี้ คือ

๑. นำไปเกิดในภพภูมิที่ดี คือในกามสุคติภูมิ ๗ ได้แก่ มนุษย์ และเทวดา ๖ ชั้น เป็นผลโดยตรงของทานที่ได้รับในขณะเกิด)

๒. ทำให้ได้รับกามวัตถุทั้งหลาย มีอาหาร เครื่องบริโภคใช้สอย เป็นต้น สมบูรณ์ไม่ขาดตกบกพร่อง (เป็นผลโดยอ้อมที่ได้รับหลังจากเกิดแล้ว

๓. ทำให้ได้เห็นรูปที่สวยงาม ได้ยินเสียงที่ไพเราะ ได้กลิ่นที่ดี เป็นต้น (เป็นผลโดยตรงที่ได้รับหลังจากเกิดแล้ว)

ในสีหสูตร (อํ.ปัญจก./๗๘) พระพุทธเจ้าแสดงผลของทานที่เห็นได้เองในปัจจุบันไว้ ๔ อย่าง คือ

๑. ผู้ให้ทานย่อมเป็นที่รักที่ชอบใจของคนหมู่มาก

๒. บัณฑิตย่อมคบหาสมาคมด้วย

๓. มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป

๔. จะเข้าไปสู่สมาคมใดก็มีความองอาจกล้าหาญ ไม่สะทกสะท้าน

และได้แสดงถึงผลในอนาคตว่า ผู้ให้ทานเมื่อตายไปแล้วย่อมเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์

ในสีหสูตร (อํ.สัตตก./๑๗๓) พระพุทธเจ้าแสดงเรื่องผลของทานที่สามารถเห็นได้เองในปัจจุบันไว้ ๖ อย่าง คือ

๑. พระอรหันต์ทั้งหลายย่อมอนุเคราะห์คนที่มีศรัทธา เป็นผู้ให้ทาน
๒. พระอรหันต์ทั้งหลายย่อมเข้าไปหาคนที่มีศรัทธา เป็นผู้ให้ทาน
๓. พระอรหันต์ทั้งหลายย่อมรับทานของคนที่มีศรัทธา เป็นผู้ให้ทาน
๔. พระอรหันต์ทั้งหลายย่อมแสดงธรรมแก่คนที่มีศรัทธา เป็นผู้ให้ทาน
๕. มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป
๖. จะเข้าไปสู่สมาคมใดก็มีความองอาจกล้าหาญ ไม่สะทกสะท้าน

และได้แสดงถึงผลในอนาคตว่า ผู้ให้ทานเมื่อตายไปแล้วย่อมเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์

ในเวลามสูตร (อํ.นวก./๓๗๕) พระพุทธเจ้าแสดงผลของการให้ทานไว้ว่า

๑. ผู้ให้ทานโดยไม่เคารพ ไม่นอบน้อม ไม่ให้ด้วยมือตนเอง ให้ของที่เหลือเดน ให้โดยไม่เชื่อกรรมและผลของกรรม เมื่อทานนั้นให้ผล จะเกิดในตระกูลใดๆ ก็ตาม จิตของเขาย่อมไม่ยินดีในการบริโภคอาหารรสอร่อย ไม่ยินดีในการใช้สอยเสื้อผ้าอย่างดี ไม่ยินดีในการใช้ยานพาหนะอย่างดี ไม่ยินดีในการบริโภคกามคุณ ๕ อย่างดี แม้บริวาร คือ บุตร ภรรยา และคนใช้ก็ไม่เชื่อฟัง ทั้งนี้เป็นเพราะผลแห่งกรรมที่กระทำโดยไม่เคารพ

๒. ผู้ให้ทานโดยเคารพ ให้ด้วยความนอบน้อม ให้ด้วยมือตนเอง ให้ของที่ไม่เหลือเดน ให้โดยเชื่อกรรมและผลของกรรม เมื่อทานนั้นให้ผลจะเกิดในตระกูลใดๆ ก็ตาม จิตของเขาย่อมยินดีในการบริโภคอาหารรสอร่อย ยินดีในการใช้สอยเสื้อผ้าอย่างดี ยินดีในการใช้ยานพาหนะอย่างดี ยินดีในการบริโภคกามคุณ ๕ อย่างดี แม้บริวาร คือ บุตร ภรรยา และคนใช้ก็เชื่อฟัง ทั้งนี้เป็นเพราะผลแห่งกรรมที่กระทำโดยเคารพ

ในสัปปุริสทานสูตร (อํ.ปัญจก./๓๑๔) พระพุทธเจ้าแสดงการให้ทานอย่างสัตบุรุษและผลของทานไว้ ๕ อย่าง คือ

๑. ให้ทานด้วยศรัทธา ย่อมได้รับผลคือเป็นผู้มั่งคั่ง มีทรัพย์มาก และเป็นผู้มีรูปสวยงาม น่าดู น่าเลื่อมใส ผิวพรรณดี
๒. ให้ทานโดยเคารพ ย่อมได้รับผลคือเป็นผู้มั่งคั่ง มีทรัพย์มาก และเป็นผู้มีบุตร ภรรยา และคนใช้ เป็นผู้เชื่อฟังคำสั่งสอน
๓. ให้ทานโดยกาลอันควร ย่อมได้รับผลคือเป็นผู้มั่งคั่ง มีทรัพย์มาก และอยากได้สิ่งใดก็จะได้สิ่งนั้นโดยเร็ว
๔. ให้ทานด้วยจิตอนุเคราะห์ ย่อมได้รับผลคือเป็นผู้มั่งคั่ง มีทรัพย์มาก และเป็นผู้มีจิตใจยินดีในการบริโภคกามคุณ ๕ อันประณีต
๕. ให้ทานโดยไม่กระทบตนและผู้อื่น ย่อมได้รับผลคือเป็นผู้มั่งคั่ง มีทรัพย์มาก และทรัพย์สมบัติจะไม่มีอันตรายจากสิ่งต่าง ๆ เช่น อันตรายจากอัคคีภัย อุทกภัย โจรภัย เป็นต้น

ในโภชนาทานสูตร (อํ.ปัญจก./๘๕) พระพุทธเจ้าแสดงการให้อาหารเป็นทาน และผลของทานว่า

ผู้ให้อาหารเป็นทาน ชื่อว่าให้อายุ ให้ผิวพรรณ ให้ความสุข ให้กำลัง และให้ปฏิภาณ เมื่อให้แล้วย่อมได้รับผลคือ มีอายุยืน มีผิวพรรณดี มีความสุข มีกำลังสมบูรณ์ มีปฏิภาณดี ทั้งส่วนที่เป็นของเทวดาและมนุษย์ตามภพภูมิที่ตนไปเกิด

ในทานสูตร (อํ.สัตตก./๑๓๙)พระพุทธเจ้าแสดงว่า

๑. ให้ทานเพราะอยากได้ผลของทานในชาติหน้า เมื่อทานให้ผลย่อมเกิดในสวรรค์ชั้นจาตุมมหาราช
๒. ให้ทานเพราะคิดว่าการให้ทานเป็นความดี เป็นบุญ เมื่อทานให้ผลย่อมเกิดในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์
๓. ให้ทานตามประเพณี เมื่อทานให้ผลย่อมเกิดในสวรรค์ชั้นยามา
๔. ให้ทานเพราะคิดว่าคนอื่นหุงหากินเองไม่ได้ จะไม่ให้แก่คนเหล่านั้นก็ไม่ควร เมื่อทานให้ผลย่อมเกิดในสวรรค์ชั้นดุสิต
๕. ให้ทานเพราะต้องการเป็นผู้จำแนกทานเหมือนฤาษีในอดีต เมื่อทานให้ผลย่อมเกิดในสวรรค์ชั้นนิมมานรดี
๖. ให้ทานเพราะคิดว่าจิตจะเลื่อมใส มีความสุขโสมนัส เมื่อทานให้ผลย่อมเกิดในสวรรค์ชั้นปรนิมมิตวสวัสดี
๗. ให้ทานเป็นเครื่องประดับปรุงแต่งจิต คือขัดเกลาจิตใจให้สะอาด เป็นฐานให้เกิดสมาธิและปัญญา เมื่อทานให้ผลย่อมเกิดในสวรรค์ชั้นพรหม (ต้องได้ฌานด้วย)

๖. ให้ทานอย่างไรจึงจะมีผลมาก

การให้ทานจะมีผลมากได้นั้นต้องประกอบด้วยองค์ประกอบเหล่านี้ คือ

๑. ผู้ให้ การให้ทานที่จะมีผลมากนั้น ผู้ให้ต้องประกอบด้วยธรรมหลายๆ อย่าง ที่สำคัญมี ๓ อย่าง คือ ๑. เจตนา ๒. ปัญญา ๓. วิริยะ

๑. เจตนา อาจแบ่งได้เป็น ๓ อย่าง คือ
   ๑. ปุพพเจตนา คือ เจตนาก่อนที่จะให้ เกิดขึ้นตั้งแต่เริ่มคิดว่าจะให้ทาน หลังจากนั้นก็แสวงหาวัตถุสิ่งของที่จะให้ มี ข้าว น้ำ เป็นต้น
   ๒. มุญจเจตนา คือ เจตนาในขณะที่กำลังให้
   ๓. อปรเจตนา คือ เจตนาหลังจากการให้แล้ว

ในการให้ทานแต่ละครั้ง ถ้ามีเจตนาครบทั้ง ๓ กาล ก็จะเป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งที่จะทำให้ทานนั้นมีผลมาก

อีกอย่างหนึ่ง เจตนาจะให้ผลได้มาก ขึ้นอยู่กับปัจจัย ๒ ประการ คือ

๑. คุณภาพของเจตนา คือ เป็นเจตนาที่บริสุทธิ์ ไม่มีกิเลสเจือปน มีปัญญา จิตใจเข้มแข็ง ไม่ต้องมีใครกระตุ้นหรือชักชวน จึงจะมีคุณภาพที่สมบูรณ์ ย่อมให้ผลได้มาก เหมือนเมล็ดพันธุ์พืชที่สมบูรณ์ ย่อมให้ผลผลิตได้มากกว่าเมล็ดที่ไม่สมบูรณ์ โดยสรุปคือ คุณภาพของเจตนาทำให้ส่งผลได้มาก

๒. ปริมาณของเจตนา คือมีเจตนาเกิดขึ้นมากครั้ง โดยเฉพาะอปรเจตนาสามารถทำให้เกิดขึ้นได้มาก เมื่อระลึกถึงทานที่ทำไปแล้วด้วยความปีติยินดี อปรเจตนาก็เกิดขึ้นเป็นการเพิ่มปริมาณของเจตนาให้มากขึ้น เมื่อเจตนาส่งผลย่อมส่งผลได้นานขึ้น โดยสรุปคือ ปริมาณของเจตนาทำให้ส่งผลได้นาน

ฉะนั้น หากต้องการผลของทานมากๆ ควรทำให้เจตนามีทั้งคุณภาพและปริมาณ เจตนาที่เป็นทานนั้นจึงจะส่งผลได้มากและส่งผลได้นาน

๒. ปัญญา ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องกรรมและผลของกรรม หากเจตนาทั้ง ๓ กาลนั้นประกอบด้วยปัญญา โดยเฉพาะมุญจเจตนา ก็จะทำให้ทานนั้นส่งผลได้มาก

๓. วิริยะ ความเข้มแข็งของจิตใจ หากผู้ให้ทานมีจิตใจเข้มแข็งมุ่งมั่นที่จะให้ทานโดยไม่ต้องมีใครมากระตุ้นหรือชักชวน ทานนั้นก็จะมีผลมาก

นอกจากนี้การที่เจตนาจะส่งผลได้มากหรือน้อยยังมีปัจจัยอื่นๆ ประกอบอีก เช่น ศรัทธาที่มั่นคง ศีล การสละได้พ้น คือให้ไปแล้วไม่เสียดาย เป็นต้น

๒. สิ่งที่ให้ เรียกว่าวัตถุทานหรือไทยธรรม ต้องเป็นของที่หามาได้โดยสุจริต และเป็นประโยชน์ต่อผู้รับ

๓. ผู้รับ ถ้าผู้รับทานเป็นผู้มีศีล มีคุณธรรมสูง คือ ไม่มีกิเลส การให้ทานแก่ท่านก็จะมีผลมาก เหมือนการปลูกพืชลงในดินที่ดี ย่อมได้ผลดีกว่าปลูกในดินที่ไม่ดี

๗. การอุทิศบุญที่ตนทำแล้วแก่ผู้อื่น

เมื่อได้ทำบุญแล้วควรอุทิศบุญให้แก่ผู้อื่นด้วย จะเป็นคนที่ยังมีชีวิตอยู่หรือเสียชีวิตไปแล้วก็ได้ หากยังมีชีวิตอยู่ก็บอกด้วยวาจา หากเสียชีวิตไปแล้วก็กรวดน้ำอุทิศบุญไปให้

ในชาณุสโสณีสูตร (อํ.ทสก./๔๓๕) ชาณุสโสณีพราหมณ์ถามพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า ทานที่อุทิศไปให้ญาติผู้ล่วงลับไปแล้ว เขาจะได้รับหรือไม่ พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสตอบว่า ได้และไม่ได้ ที่ว่าได้คือ สัตว์นั้นเกิดเป็นเปรต ที่ว่าไม่ได้คือสัตว์นั้นเกิดเป็นสัตว์นรก สัตว์ดิรัจฉาน มนุษย์ หรือเทวดา

ชาณุสโสณีพราหมณ์ถามพระพุทธเจ้าว่า ถ้าเราทำทานอุทิศส่วนบุญไปให้ญาติผู้ล่วงลับไปแล้ว แต่ไม่มีญาติเกิดเป็นเปรตที่ได้รับส่วนบุญนั้น บุญนั้นใครจะได้รับ

พระพุทธเจ้าตรัสตอบว่า ในสังสารวัฏที่ยาวนานนี้ เป็นไปไม่ได้ที่จะไม่มีญาติผู้ล่วงลับที่เกิดเป็นเปรต และแม้สมมุติว่าไม่มีญาติที่เกิดเป็นเปรต ผู้ทำบุญก็ไม่ไร้ผล

เพราะฉะนั้นเมื่อทำบุญแล้วควรอุทิศส่วนบุญไปให้ญาติผู้ล่วงลับไปแล้วด้วย นอกจากนี้ควรอุทิศไปให้แก่สรรพสัตว์ทุกชีวิตในสังสารวัฏนี้ด้วย เพราะสัตว์ที่ไม่เคยเป็นญาติพี่น้องกันในสังสารวัฏอันยืดยาวนี้หาได้ยาก

๘. การทำบุญด้วยการอนุโมทนาในบุญที่คนอื่นทำ

เมื่อได้เห็นคนอื่นทำบุญ หรือได้ยินข่าวว่ามีคนทำบุญ ไม่ควรปล่อยโอกาสให้ผ่านไปเปล่า ควรทำจิตให้เกิดความยินดีในบุญที่เขาทำ เราก็จะได้มีส่วนในบุญที่เขาทำด้วย

ในกาลทานสูตร (อํ.ปัญจก./๘๓) พระพุทธเจ้าตรัสว่า "ชนเหล่าใดย่อมอนุโมทนาหรือช่วยเหลือในทักขิณาทานนั้น ทักขิณาทานนั้นย่อมไม่มีผลบกพร่องเพราะการอนุโมทนาหรือการช่วยเหลือนั้น แม้พวกที่อนุโมทนาหรือช่วยเหลือย่อมเป็นผู้มีส่วนแห่งบุญ เพราะฉะนั้นผู้มีจิตไม่ท้อถอยจึงควรให้ทานในเขตที่มีผลมาก บุญทั้งหลายย่อมเป็นที่พึ่งของสัตว์ทั้งหลายในปรโลก"

๙. การทำบุญกับการอธิษฐาน

ในการให้ทานทุกครั้ง ควรตั้งจิตอธิษฐานเพื่อความพ้นทุกข์ ไม่ควรอธิษฐานเพื่อความสุขในสังสารวัฏ เมื่อตั้งเป้าหมายไว้ที่ความพ้นทุกข์แล้ว หากยังไม่สามารถพ้นทุกข์ได้ ความสุขต่างๆ ในสังสารวัฏย่อมได้อยู่แล้ว เพราะผลของทานโดยตรงย่อมทำให้มีความสุข แต่การมีความสุขในสังสารวัฏนั้นมีทุกข์ปนอยู่ด้วยเป็นส่วนมาก ส่วนความพ้นทุกข์นั้นเป็นบรมสุข เป็นสุขอย่างยิ่ง เป็นสุขที่นิรันดร ไม่ต้องกลับเป็นทุกข์อีก ฉะนั้นทุกครั้งที่มีโอกาสให้ทาน ควรตั้งจิตอธิษฐานเพื่อความพ้นทุกข์

๑๐. อานิสงส์ธรรมทาน

พระพุทธเจ้าตรัสว่า ธรรมทานย่อมชนะทานทั้งปวง เพราะการให้อามิสทานนั้นผู้รับได้วัตถุสิ่งของแล้วใช้แล้วก็หมดเปลืองไป และใช้ได้แต่เฉพาะชาตินี้เท่านั้น ไม่สามารถนำติดตัวไปในชาติหน้าได้ ส่วนการให้ธรรมทานนั้นผู้รับจะได้สัทธา ปัญญา เป็นต้น ซึ่งเป็นทรัพย์ภายในอันประเสริฐที่ไม่มีใครแย่งชิงไปได้ สามารถนำติดตัวไปได้ ทุกภพทุกชาติ เป็นคุณธรรมที่เป็นเหตุให้ทำกุศลต่างๆ มีการให้ทานเป็นต้น ซึ่งจะเป็นเหตุให้ได้รับผลเป็นวัตถุสิ่งของต่อไป

อามิสทานอุปมาเหมือนการที่พ่อแม่ให้มะม่วงแก่ลูก ลูกกินแล้วก็หมด ส่วนการให้ธรรมทานนั้นเปรียบเหมือนการที่พ่อแม่ให้เมล็ดมะม่วงแก่ลูก พร้อมทั้งสอนวิธีปลูกมะม่วงให้แก่ลูก ถ้าลูกทำตามก็จะมีมะม่วงกินตลอดไป เพราะเหตุนี้ธรรมทานจึงมีผลมากกว่าอามิสทาน

อีกอย่างหนึ่ง การที่คนเราจะพ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้ ต้องอาศัยปัญญาที่รู้ความจริงคืออริยสัจ ๔ แต่การที่จะมีปัญญารู้ความจริงได้นั้นต้องมีคนแสดงธรรมให้ฟัง เพราะฉะนั้นคนที่แสดงธรรมที่เรียกว่าให้ธรรมทานนั้น จึงชื่อว่าให้สิ่งที่ดีที่สุด คือทำให้ผู้รับพ้นจากทุกข์ทั้งปวง (ทั้งนี้ธรรมทานที่ให้ต้องเกี่ยวกับเรื่องอริยสัจ ๔ เท่านั้น หากเป็นเรื่องอื่นก็ทำให้พ้นจากทุกข์ทั้งปวงไม่ได้) ต่างจากการให้อามิสทานซึ่งทำให้ผู้รับพ้นจากทุกข์เพียงชั่วคราว แล้วก็ทุกข์อีก ฉะนั้นธรรมทานจึงมีผลมากกว่าอามิสทาน

สามารถจำแนกอานิสงส์ธรรมทานได้ดังนี้ คือ

๑. ผลต่อผู้รับคือ ผู้ฟัง ในธัมมัสสวนะสูตร (อํ.ปัญจก./๔๔๘) กล่าวถึงอานิสงส์การฟังธรรมว่ามี ๕ อย่างคือ

๑. ได้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง
๒. สิ่งที่ได้ฟังแล้วก็เข้าใจชัดขึ้น
๓. บรรเทาความสงสัยได้
๔. ทำความเห็นให้ตรง
๕. จิตผ่องใสเบิกบาน ในวิมุตติสูตร (อํ.ปัญจก./๔๐) แสดงว่า เมื่อมีคนแสดงธรรมให้ฟัง ผู้ฟังย่อมเกิดความเข้าใจ เมื่อเกิดความเข้าใจย่อมเกิดความปราโมทย์ เมื่อเกิดปราโมทย์แล้วย่อมเกิดปีติ เมื่อใจเกิดปีติกายย่อมสงบ ผู้มีกายสงบแล้วย่อมได้เสวยสุข เมื่อมีสุขจิตย่อมสงบตั้งมั่น ในที่สุดย่อมหลุดพ้นจากกิเลสและความทุกทั้งปวงได้

๒. ผลต่อผู้ให้คือผู้แสดงธรรม ในสูตรเดียวกันกล่าวว่า ผู้แสดงธรรมให้ผู้อื่นฟัง ในขณะแสดงธรรมอยู่นั้นก็พิจารณาตามไปด้วย เมื่อพิจารณาย่อมเกิดความเข้าใจ ความอิ่มใจ ความสงบ ความสุข ความตั้งมั่นของจิต และย่อมถึงความหลุดพ้นในที่สุด

๓. ผลต่อศาสนา ผู้แสดงธรรม ชื่อว่ารักษาคำสอนของพระพุทธเจ้า เอาไว้ไม่ให้ขาดสูญไป ทำให้มีผู้สืบทอดต่อไปยังอนุชนรุ่นหลัง

ในสุคตสูตร (อํ.จตุกก./๓๘๐) กล่าวว่า... ภิกษุเหล่าใดเป็นพหูสูตร เล่าเรียนนิกาย ทรงธรรม ทรงวินัย ทรงมาติกา ภิกษุเหล่านั้นไม่เอาใจใส่บอกสอนแก่ผู้อื่น เมื่อภิกษุเหล่านั้นล่วงไปสูตรก็ขาดผู้เป็นมูล(อาจารย์) ไม่มีที่อาศัยสืบไป นี้ธรรมประการที่ ๓ เป็นเหตุให้พระสัทธรรมเลอะเลือนอันตรธานไป

......ภิกษุเหล่าใดเป็นพหูสูตร เล่าเรียนนิกาย ทรงธรรม ทรงวินัย ทรงมาติกา ภิกษุเหล่านั้นเอาใจใส่บอกสอนสูตรแก่ผู้อื่น เมื่อภิกษุเหล่านั้นล่วงลับไปสูตรก็ไม่ขาดมูล (อาจารย์) มีที่อาศัยสืบกันไป นี้ธรรมประการที่ ๓ เป็นเหตุให้พระสัทธรรมตั้งอยู่ไม่เลอะเลือนอันตรธานไป

เพราะฉะนั้นผู้มีความรู้ทั้งหลายจึงควรแสดงธรรมแก่ผู้อื่นตามความสามารถของตนๆ เพื่อเป็นการสืบทอดคำสอนอันดีงามของพระศาสดาไว้ เพื่อประโยชน์สุขของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลายสืบต่อไป

๑๑. พระพุทธเจ้าแสดงเรื่องทานว่าอย่างไรบ้าง

ทานสูตร (ขุ.อิติ./๑๖๘)

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้าว่าสัตว์ทั้งหลายพึงรู้ผลแห่งการจำแนกทานเหมือนอย่างเรารู้ไซร้ สัตว์ทั้งหลายยังไม่ให้แล้วก็จะไม่พึงบริโภค อนึ่งความตระหนี่อันเป็นมลทินจะไม่พึงครอบงำจิตของสัตว์เหล่านั้น สัตว์เหล่านั้นไม่พึงแบ่งคำข้าวคำหลังจากคำข้าวนั้นแล้วก็จะไม่พึงบริโภค ถ้าปฏิคาหกของสัตว์เหล่านั้นพึงมี ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย แต่เพราะสัตว์ทั้งหลายไม่รู้ผลแห่งการจำแนกทานเหมือนอย่างเรารู้ ฉะนั้นสัตว์ทั้งหลายไม่ให้แล้วจึงบริโภค อนึ่ง ความตระหนี่อันเป็นมลทินจึงยังครอบงำจิตของสัตว์เหล่านั้น

ชัปปสูตร (อํ.ติก./๒๒๗)

ปริพาชกวัจฉโคตรกราบทูลพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ข้าพเจ้าได้ยินเขาว่าพระสมณโคดมตรัสอย่างนี้ว่า ทานควรให้แก่เราเท่านั้น ไม่ควรให้แก่คนอื่นๆ ควรให้แก่สาวกของเราเท่านั้น ไม่ควรให้แก่สาวกของคนอื่นๆ ทานที่ให้แก่เราเท่านั้นมีผลมาก ให้แก่คนอื่นๆ ไม่มีผลมาก ให้แก่สาวกของเราเท่านั้นมีผลมาก ให้แก่สาวกของคนอื่นๆ ไม่มีผลมาก ดังนี้ ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ชนเหล่านั้นที่กล่าวว่า พระสมณโคดมตรัสว่า ควรให้ทานแก่เราเท่านั้น ฯลฯ ให้แก่สาวกของคนอื่นๆ ไม่มีผลมากดังนี้ ชนเหล่านั้นกล่าวตามคำที่พระโคดมผู้เจริญได้ตรัสไว้จริงละหรือ เขาไม่ใส่ความพระโคดมผู้เจริญด้วยเรื่องอันไม่จริงละหรือ เขากล่าวแก้ธรรมสมควรแก่ธรรมละหรือ การถือตามถ้อยคำที่ชอบแก่เหตุอย่างใดอย่างหนึ่งจะไม่ตกอยู่ในฐานที่น่าตำหนิละหรือ ความจริงพวกข้าพเจ้าไม่ประสงค์จะใส่ความพระโคดมผู้เจริญเลย

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสตอบว่า วัจฉะ ชนเหล่านั้นที่กล่าวว่า พระสมณโคดมตรัสว่า ทานควรให้แก่เราเท่านั้น ฯลฯ ให้แก่สาวกของคนอื่นๆ ไม่มีผลมาก ดังนี้ชนเหล่านั้น มิได้กล่าวตามคำที่เรากล่าว อนึ่ง ชนเหล่านั้นใส่ความเราด้วยเรื่องอันไม่มีไม่เป็นจริง วัจฉะ ผู้ใดห้ามคนอื่นที่ให้ทาน ผู้นั้นชื่อว่าทำอันตรายต่อคน ๓ คน ๓ คน คือใคร คือ ทำร้ายต่อบุญของทายก ทำอันตรายต่อลาภของปฏิคาหก อนึ่ง ตัวของผู้นั้นชื่อว่าถูกก่น (ขุดรากคือความดี) และถูกประหาร (ตายไปจากความดี) เสียก่อนแล้ว วัจฉะ ผู้ใดห้ามคนอื่นที่ให้ทาน ผู้นั้นชื่อว่าทำอันตรายต่อคน ๓ คน ทำร้ายต่อคน ๓ คนนี้

ดูก่อนวัจฉะ ก็เราพูดเช่นนี้ว่า ผู้ใดสาดน้ำล้างภาชนะหรือน้ำล้างขันไปแม้ที่สัตว์ซึ่งอาศัยอยู่ที่บ่อน้ำคลำ หรือที่บ่อโสโครกข้างประตูบ้าน ด้วยตั้งใจว่า สัตว์ที่อาศัยอยู่ในที่นั้นจงยังอัตภาพให้เป็นไปด้วยสิ่งนั้นเถิด ดังนี้ ดูก่อนวัจฉะ เรากล่าวกรรมซึ่งมีการสาดน้ำล้างภาชนะเป็นเหตุว่าเป็นที่มาแห่งบุญ จะป่วยกล่าวไปไยถึงในสัตว์มนุษย์เล่า แต่นั่นแหละ วัจฉะ เราตถาคตกล่าวว่า ทานที่ให้แก่ผู้มีศีลมีผลมาก หาได้กล่าวอย่างนั้นในผู้ทุศีลไม่ และผู้มีศีลนั้นเป็นผู้ละองค์ ๕ ประกอบด้วยองค์ ๕

ละองค์ ๕ คือ อะไร คือละกามฉันทะ พยาบาท ถีนมิทธะ อุทธัจจกุกกุจจะ วิจิกิจฉา ผู้มีศีลนั้นเป็นผู้ละองค์ ๕ นี้

ประกอบด้วยองค์ ๕ คืออะไร คือประกอบด้วยสีลขันธ์ สมาธิขันธ์ ปัญญาขันธ์ วิมุตติขันธ์ วิมุตติญาณทัสสนขันธ์ อันเป็นอเสขะ ผู้มีศีลนั้นเป็นผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ นี้

เราตถาคตกล่าวว่าทานที่ให้ในผู้มีศีลที่ละองค์ ๕ ประกอบด้วยองค์ ๕ อย่างนี้มีผลมาก

ในโคตัวเมียทั้งหลาย เช่น แม่โคสีดำ สีขาว สีแดง สีเขียว สีด่าง สีปกติ หรือสีนกพิราบก็ตาม โคตัวผู้ซึ่งฝึกแล้ว เป็นโคทนงาน มีกำลัง ฝีเท้าดี ย่อมเกิดในแม่โคเหล่านั้นได้ทุกเหล่า คนทั้งหลายใช้มันในการหนักเท่านั้น หาได้พิถีพิถันสีของมันไม่ฉันเดียวกันนั่นแล ในหมู่มนุษย์ ในชนชาติใดชาติหนึ่ง จะเป็นชาติกษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ ศูทร จัณฑาล หรือปุกกุสะ บุคคลผู้ซึ่งฝึกตนแล้วมีพรตอันดี ตั้งอยู่ในธรรมพรหมจรรย์แล้ว พูดเป็นสัจ มีใจประกอบด้วยหิริ ละชาติและมรณะแล้ว จบพรหมจรรย์แล้ว ปลงของหนักแล้ว ปลอดโปร่งแล้ว เสร็จกิจ ไม่มีอาสวะ ถึงฝั่งแห่งธรรมทั้งปวง ดับกิเลสได้เพราะไม่ยึดถือแล้ว ย่อมเกิดในชาติเหล่านั้นได้ทุกชาติ ทักษิณาทานที่ให้ในบุคคลนั้นอันเป็นเนื้อนา

ที่ปราศจากโทษย่อมมีผลไพบูลย์ ส่วนคนเขลาทรามปัญญา มิได้สดับ ไม่รู้จักบุญเขต ให้ทานไปภายนอกเขต ไม่เข้าใกล้สัตบุรุษทั้งหลายเลย ฝ่ายคนเหล่าใดเข้าใกล้สัตบุรุษผู้มีปัญญา นับว่าเป็นปราชญ์ และศรัทธาของเขามีรากฐานมั่นคงในองค์พระสุคต คนเหล่านั้นย่อมไปเทวโลก มิฉะนั้น เกิดในสกุลใด ณ โลกนี้ ก็จะเป็นบัณฑิต ได้บรรลุพระนิพพานโดยลำดับ

สัปปุริสทานสูตร (อํ.ปัญจก./๓๑๔)

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สัปปุริสทาน ๕ ประการนี้ ๕ ประการเป็นไฉน คือ สัตบุรุษย่อมให้ทานด้วยศรัทธา ๑ ย่อมให้ทานโดยเคารพ ๑ ย่อมให้ทานโดยกาลอันควร ๑ เป็นผู้มีจิตอนุเคราะห์ให้ทาน ๑ ย่อมให้ทานไม่กระทบตนและผู้อื่น ๑

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สัตบุรุษครั้นให้ทานด้วยศรัทธาแล้วย่อมเป็นผู้มั่งคั่ง มีทรัพย์มาก มีโภคะมาก และเป็นผู้มีรูปสวยงาม น่าดู น่าเลื่อมใส ประกอบด้วยผิวพรรณงามยิ่งนัก ในที่ที่ทานนั้นให้ผล

ครั้นให้ทานโดยเคารพแล้ว ย่อมเป็นผู้มั่งคั่ง มีทรัพย์มาก มีโภคะมาก และเป็นผู้มีบุตร ภรรยา ทาส คนใช้หรือคนงาน เป็นผู้เชื่อฟัง เงี่ยโสตลงสดับคำสั่ง ตั้งใจใคร่รู้ ในที่ที่ทานนั้นให้ผล

ครั้นให้ทานโดยกาลอันควรแล้ว ย่อมเป็นผู้มั่งคั่ง มีทรัพย์มาก มีโภคะมากและย่อมมีผู้มีความต้องการที่เกิดขึ้นตามกาลบริบูรณ์ ในที่ที่ทานนั้นให้ให้ผล

ครั้นเป็นผู้มีจิตอนุเคราะห์ให้ทานแล้ว ย่อมเป็นผู้มั่งคั่ง มีทรัพย์มาก มีโภคะมาก และเป็นผู้มีจิตน้อมไปเพื่อบริโภคกามคุณ ๕ สูงยิ่งขึ้น ในที่ที่ทานนั้นให้ผล

ครั้นให้ทานไม่กระทบตนและผู้อื่นแล้ว ย่อมเป็นผู้มั่งคั่ง มีทรัพย์มาก มีโภคะมากและย่อมเป็นผู้มีโภคทรัพย์ไม่มีภยันตรายมาแต่ที่ไหนๆ คือ จากไฟ จากน้ำ จากพระราชา จากโจร จากคนไม่เป็นที่รัก หรือจากทายาท ในที่ที่ทานนั้นให้ผล

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สัปปุริสทาน ๕ ประการนี้แล

สุมนสูตร (อํ.ปัญจก./๖๐)

ครั้งนั้นแล สุมนาราชกุมารีแวดล้อมด้วยรถ ๕๐๐ คัน และราชกุมารี ๕๐๐ คน เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้าถึงที่ประทับ ถวายบังคมแล้วประทับนั่ง ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง ครั้นแล้วได้ทูลถามว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอประทานพระวโรกาส สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า ๒ คน มีศรัทธา มีศีล มีปัญญาเท่า ๆ กัน คนหนึ่งเป็นผู้ให้ คนหนึ่งไม่ให้ คนทั้งสองนั้นเมื่อตายไปแล้วพึงเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ แต่คนทั้งสองนั้นทั้งที่เป็นเทวดาเหมือนกัน พึงมีความพิเศษแตกต่างกันหรือ

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า ดูก่อนสุมนา คนทั้งสองนั้นพึงมีความพิเศษแตกต่างกัน คือ เทวดาผู้ให้ย่อมข่มเทวดาผู้ไม่ให้ด้วยเหตุ ๕ ประการ คือ อายุ วรรณะ สุข ยศ และอธิปไตยที่เป็นทิพย์ ดูก่อนสุมนา เทวดาผู้ให้ย่อมข่มเทวดาผู้ไม่ให้ด้วยเหตุ ๕ ประการนี้

สุมนา ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ก็ถ้าเทวดาทั้งสองนั้นจุติจากเทวโลกนั้นแล้วมาสู่ความเป็นมนุษย์ แต่คนทั้งสองนั้น ทั้งที่เป็นมนุษย์เหมือนกัน พึงมีความพิเศษแตกต่างกันหรือ

พุทธ. ดูก่อนสุมนา คนทั้งสองมีความพิเศษแตกต่างกัน คือ มนุษย์ผู้ให้ย่อมข่มคนไม่ให้ได้ด้วยเหตุ ๕ ประการ คือ อายุ วรรณะ สุข ยศ และอธิปไตยที่เป็นของมนุษย์ ดูก่อนสุมนา มนุษย์ผู้ให้ย่อมข่มคนไม่ให้ด้วยเหตุ ๕ ประการนี้

สุมนา ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ก็ถ้าคนทั้งสองนั้นออกบวช แต่คนทั้งสองนั้นทั้งที่เป็นบรรพชิตเหมือนกัน พึงมีความพิเศษแตกต่างกันหรือ

พุทธ. ดูก่อนสุมนา คนทั้งสองนั้นมีความพิเศษแตกต่างกัน คือ คนที่ให้เป็นบรรพชิตย่อมข่มคนที่ไม่ให้ด้วยเหตุ ๕ ประการ คือ เมื่อออกปากขอ ย่อมได้จีวรมากเมื่อไม่ออกปากขอย่อมได้น้อย เมื่อออกปากขอย่อมได้บิณฑบาตมาก เมื่อไม่ออกปากขอย่อมได้น้อย และจะอยู่ร่วมกับเพื่อนพรหมจรรย์เหล่าใด เพื่อนพรหมจรรย์เหล่านั้นก็ประพฤติต่อเธอด้วยกายกรรม วจีกรรม มโนกรรม เป็นที่พอใจเป็นส่วนมาก ไม่เป็นที่พอใจเป็นส่วนน้อย ย่อมนำสิ่งเป็นที่พอใจมาเป็นส่วนมาก ย่อมนำสิ่งไม่เป็นที่พอใจมาเป็นส่วนน้อย ดูก่อนสุมนา ผู้ให้เป็นบรรพชิตย่อมข่มผู้ไม่ให้ด้วยเหตุ ๕ ประการนี้

สุมนา ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ก็ถ้าคนทั้งสองนั้นบรรลุอรหัต แต่คนทั้งสองนั้นทั้งที่ได้บรรลุอรหัตเหมือนกันพึงมีความพิเศษแตกต่างกันหรือ

พุทธ. ดูก่อนสุมนา เราไม่กล่าวว่ามีเหตุแตกต่างกันใดๆ ในวิมุตติกับวิมุตติ

สุมนา ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ น่าอัศจรรย์ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญไม่เคยมี ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้อนี้กำหนดได้ว่า ควรให้ทาน ควรทำบุญเพราะบุญเป็นอุปการะแม้แก่เทวดา แม้แก่มนุษย์ แม้แก่บรรพชิต

พุทธ. อย่างนั้น สุมนา อย่างนั้น สุมนา ควรให้ทาน ควรทำบุญเพราะบุญเป็นอุปการะแม้แก่เทวดา แม้แก่มนุษย์ แม้แก่บรรพชิต

พระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้สุคตศาสดาครั้นตรัสไวยากรณภาษิตนี้จบลงแล้วจึงได้ตรัสคาถาประพันธ์ต่อไปว่า

“ดวงจันทร์ปราศจากมลทิน โคจรไปในอากาศ ย่อมสว่างกว่าหมู่ดาวทั้งปวงในโลกด้วยรัศมีฉันใด บุคคลผู้สมบูรณ์ด้วยศีล มีศรัทธา ก็ฉันนั้นย่อมไพโรจน์กว่าผู้ตระหนี่ทั้งปวงในโลกด้วยจาคะ เมฆที่ลอยไปตามอากาศ มีสายฟ้าปลาบแปลบ มีช่อตั้งร้อย ตกรดแผ่นดินเต็มที่ดอนและที่ลุ่มฉันใด สาวกของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้สมบูรณ์ด้วยทัศนะเป็นบัณฑิต ก็ฉันนั้น ย่อมข่มผู้ตระหนีได้ด้วยฐานะ ๕ ประการ คือ อายุ วรรณะ สุข ยศ และเปี่ยมด้วยโภคะ ย่อมบันเทิงใจในสวรรค์ในปรโลกดังนี้”

สีหสูตร (อํ.ปัญจก./๗๘)

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ที่กูฏาคารศาลา ป่ามหาวันใกล้เมืองเวสาลี ครั้งนั้นแล สีหเสนาบดีเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้าถึงที่ประทับ ถวายบังคมแล้วนั่ง ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง ครั้งแล้วได้ทูลถามว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงสามารถบัญญัติผลแห่งทานที่จะพึงเห็นได้ในปัจจุบันหรือหนอ

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า สามารถ ท่านสีหเสนาบดี แล้วจึงตรัสต่อไปว่าดูก่อนท่านสีหเสนาบดี ทายกผู้เป็นทานบดีย่อมเป็นที่รักที่ชอบของชนเป็นอันมากแม้ข้อนี้เป็นผลแห่งทานที่พึงเห็นเอง

อีกประการหนึ่ง สัตบุรุษผู้สงบย่อมคบหาทายกผู้เป็นทานบดี แม้ข้อนี้ก็เป็นผลแห่งทานที่จะพึงเห็นเอง

อีกประการหนึ่ง กิตติศัพท์อันงามของทายกผู้เป็นทานบดีย่อมขจรไป แม้ข้อนี้ก็เป็นผลแห่งทานที่จะพึงเห็นเอง

อีกประการหนึ่ง ทายกผู้เป็นทานบดีจะเข้าไปอยู่ที่ประชุมใดๆ คือที่ประชุมกษัตริย์ พราหมณ์ คหบดี สมณะ ก็ย่อมเป็นผู้องอาจไม่เก้อเขินเข้าไป แม้ข้อนี้ก็เป็นผลแห่งทานที่จะพึงเห็นเอง

อีกประการหนึ่ง ทายกผู้เป็นทานบดีเมื่อตายไปแล้วย่อมเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ แม้ข้อนี้ก็เป็นผลแห่งทานที่จะพึงได้ในสัมปรายภพ

เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสดังนี้แล้ว สีหเสนาบดีจึงทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ผลแห่งทานที่จะพึงเห็นเอง ๔ ข้อเหล่านี้ พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสบอกแล้วข้าพระองค์ย่อมเชื่อต่อผู้มีพระภาคเจ้าในผลแห่งทาน ๔ ข้อนี้ก็หามิได้ แม้ข้าพระองค์เองก็ทราบดี คือข้าพระองค์เป็นทายก เป็นทานบดี ย่อมเป็นที่รักเป็นที่ชอบใจของชน

เป็นอันมาก สัตบุรุษผู้สงบย่อมคบหาข้าพระองค์ผู้เป็นทายก เป็นทานบดี กิตติศัพท์อันงามของข้าพระองค์ผู้เป็นทายกเป็นทานบดีย่อมขจรทั่วไปว่า สีหเสนาบดีเป็นทายกเป็นทานบดี เป็นผู้บำรุงพระสงฆ์ ข้าพระองค์ผู้เป็นทายก เป็นทานบดีจะเข้าไปสู่ที่ประชุมใดๆ คือที่ประชุมกษัตริย์ พราหมณ์ คหบดี สมณะ ก็ย่อมเป็นผู้แกล้วกล้าไม่เก้อเขินเข้าไป ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ผลแห่งทานที่จะพึงเห็นเอง ๔ ข้อนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสบอกแล้ว ข้าพระองค์ย่อมเชื่อต่อพระผู้มีพระภาคเจ้าในผลแห่งทาน ๔ ข้อนี้ก็หามิได้ แม้ข้าพระองค์เองก็ทราบดี ส่วนผลแห่งทานที่จะพึงเห็นเองแล้วย่อมเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ ข้าพระองค์ย่อมไม่ทราบ ก็แต่ว่าข้าพระองค์ย่อมเชื่อต่อพระผู้มีพระภาคเจ้าในข้อนี้

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสย้ำว่า อย่างนั้นท่านสีหะ อย่างนั้นท่านสีหะ ทายกผู้เป็นทานบดีเมื่อตายไปแล้วย่อมเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์

นรชนผู้ไม่ตระหนี่ให้ทาน ย่อมเป็นที่รักของชนเป็นอันมาก ชนเป็นอันมากย่อมคบหานรชนนั้น นรชนนั้นย่อมได้เกียรติ มียศเจริญ เป็นผู้ไม่เก้อเขินแกล้วกล้าเข้าสู่ที่ประชุมชน เพราะเหตุนี้แล บัณฑิตผู้หวังสุขจงขจัดมลทินคือความตระหนี่แล้วให้ทาน บัณฑิตเหล่านี้ย่อมประดิษฐานในไตรทิพย์ ถึงความเป็นสหายของเทวดา ร่าเริงอยู่ตลอดกาลนาน บัณฑิตเหล่านั้นได้ทำสิ่งที่มุ่งหวัง ได้ทำกุศลแล้ว จุติจากโลกนี้แล้วย่อมมีรัศมีเปล่งปลั่ง เที่ยวชมไปในอุทยานชื่อนันทนวัน ย่อมเพียบพร้อมด้วยกามคุณ ๕ เพลิดเพลินรื่นเริงบันเทิงใจอยู่ในนันทนวัน สาวกทั้งปวงของพระสุคตผู้ไม่มีกิเลส ผู้คงที่ ทำตามพระดำรัสของพระองค์แล้วย่อมร่าเริงทุกเมื่อ

กาลทานสูตร (อํ.ปัญจก./๘๓)

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย กาลทาน ๕ ประการนี้ ๕ ประการเป็นไฉน คือ

ทายกย่อมให้ทานแก่ผู้มาสู่ถิ่นของตน ๑
ทายกย่อมให้ทานแก่ผู้เตรียมจะไป ๑
ทายกย่อมให้ทานในสมัยข้าวแพง ๑
ทายกย่อมให้ข้าวใหม่แก่ผู้มีศีล ๑
ทายกย่อมให้ผลไม้ใหม่แก่ผู้มีศีล ๑
ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย
กาลทาน ๕ ประการนี้แล

ผู้มีปัญญารู้ความประสงค์ ปราศจากความตระหนี่ ย่อมให้ทานในกาลที่ควรให้ เพราะผู้ให้ทานตามกาลในพระอริยะเจ้าทั้งหลาย ผู้ปฏิบัติซื่อตรง ผู้มีใจคงที่ เป็นผู้มีใจผ่องใส ทักขิณาทานจึงจะมีผลไพบูลย์ ชนเหล่าใดย่อมอนุโมทนาหรือช่วยเหลือในทักขิณาทานนั้น ทักขิณาทานนั้นย่อมไม่มีผลบกพร่อง เพราะการอนุโมทนาหรือการช่วยเหลือนั้น แม้พวกที่อนุโมทนาหรือช่วยเหลือย่อมเป็นผู้มีส่วนแห่งบุญ เพราะฉะนั้นผู้มีจิตไม่ท้อถอยจึงควรให้ทานในเขตที่มีผลมาก บุญทั้งหลายย่อมเป็นที่พึ่งของสัตว์ทั้งหลายในปรโลก

โภชนาทานสูตร (อํ.ปัญจก./๘๕)

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ทายกผู้ให้โภชนะเป็นทาน ชื่อว่าให้ฐานะ ๕ อย่างแก่ปฏิคาหก ๕ อย่างเป็นไฉน คือ ให้อายุ ๑ ให้วรรณะ ๑ ให้สุข ๑ ให้กำลัง ๑ ให้ปฏิภาณ ๑ ครั้นให้อายุแล้วย่อมเป็นผู้มีส่วนแห่งอายุทั้งที่เป็นทิพย์ทั้งที่เป็นมนุษย์ ครั้นให้วรรณะแล้วย่อมเป็นผู้มีส่วนแห่งวรรณะทั้งที่เป็นทิพย์ทั้งที่เป็นมนุษย์ ครั้นให้สุขแล้วย่อมเป็นผู้มีส่วนแห่งสุขทั้งที่เป็นทิพย์ทั้งที่เป็นมนุษย์ ครั้นให้กำลังแล้วย่อมเป็นผู้มีส่วนแห่งกำลังทั้งที่เป็นทิพย์ที่เป็นมนุษย์ ครั้นให้ปฏิภาณแล้วย่อมเป็นผู้มีส่วนแห่งปฏิภาณทั้งที่เป็นทิพย์ทั้งที่เป็นมนุษย์ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ทายกผู้ให้โภชนะเป็นทานชื่อว่าให้ฐานะ ๕ อย่างนี้แล

มนาปทายีสูตร (อํ.ปัญจก./๑๐๐)

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า “ผู้ให้ของที่พอใจย่อมได้ของที่พอใจ ผู้ใดย่อมให้เครื่องนุ่งห่ม ที่นอน ข้าว น้ำ และปัจจัยมีประการต่างๆ ด้วยความพอใจในท่านผู้ประพฤติตรง สิ่งของที่ให้ไปแล้วนั้นย่อมเป็นของที่บริจาคแล้ว สละแล้วไม่คิดเอาคืน ผู้นั้นเป็นสัตบุรุษ ทราบชัดว่าพระอรหันต์เปรียบด้วยนาบุญ บริจาคสิ่งที่บริจาคได้ยากแล้ว ชื่อว่าให้ของที่พอใจ ย่อมได้ของที่พอใจ ดังนี้”

สีหสูตร (อํ.สัตตก./๑๗๓)

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ ณ กูฏาคารศาลา ป่ามหาวัน ใกล้กรุงเวสาลี ครั้งนั้นแล สีหเสนาบดีเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้าถึงที่ประทับ ถวายบังคมแล้วนั่ง ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง ครั้นแล้วได้ทูลถามพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พระองค์อาจทรงบัญญัติผลแห่งทานที่จะพึงเห็นได้ในปัจจุบันได้หรือไม่

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า ดูก่อนสีหะ ถ้าอย่างนั้นเราจักย้อนถามท่านในปัญหาข้อนี้ก่อนท่านพึงพยากรณ์ปัญหาข้อนั้นตามชอบใจท่าน ดูก่อนสีหะ ท่านจะสำคัญความข้อนั้นเป็นไฉน ในเมืองเวสาลีนี้มีบุรุษอยู่ ๒ คน คนหนึ่งไม่ศรัทธา ตระหนี่ถี่เหนียว พูดเสียดสี คนหนึ่งมีศรัทธา เป็นทานบดี ยินดีให้ความสนับสนุน ดูก่อนสีหะ ท่านจะสำคัญความข้อนั้นเป็นไฉน พระอรหันต์ทั้งหลายเมื่อจะอนุเคราะห์พึงอนุเคราะห์คนไหนก่อน จะเป็นคนไม่มีศรัทธา ตระหนี่ถี่เหนียว พูดเสียดสีหรือคนที่มีศรัทธา เป็นทานบดี ยินดีให้ความสนับสนุน

สีหะ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ คนที่ไม่มีศรัทธา ตระหนี่ถี่เหนียว พูดเสียดสี พระอรหันต์ทั้งหลายเมื่ออนุเคราะห์จักอนุเคราะห์คนนั้นก่อนอย่างไรได้ ส่วนคนที่มีศรัทธา เป็นทานบดี ยินดีให้ความสนับสนุน พระอรหันต์ทั้งหลาย เมื่ออนุเคราะห์พึงอนุเคราะห์คนนั้นก่อนเทียว

พุทธ. ดูก่อนสีหะ ท่านจะสำคัญความข้อนั้นเป็นไฉน พระอรหันต์ทั้งหลายเมื่อเข้าไปพึงเข้าไปหาใครก่อน จะเป็นคนที่ไม่มีศรัทธา ตระหนี่ถี่เหนียว พูดเสียดสีหรือคนที่มีศรัทธา เป็นทานบดี ยินดีให้ความสนับสนุน

สีหะ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ คนที่ไม่มีศรัทธา ตระหนี่ถี่เหนียว พูดเสียดสี พระอรหันต์ทั้งหลายเมื่อเข้าไปหาจักเข้าไปหาคนนั้นก่อนอย่างไรได้ ส่วนคนที่มีศรัทธาเป็นทานบดี ยินดีได้ให้ความสนับสนุน พระอรหันต์ทั้งหลายเมื่อเข้าไปหาพึงเข้าไปหาคนนั้นก่อนเทียว

พุทธ. ดูก่อนสีหะ ท่านจะสำคัญความข้อนั้นเป็นไฉน พระอรหันต์ทั้งหลายเมื่อรับพึงรับของใครก่อน จะเป็นคนที่ไม่มีศรัทธา ตระหนี่ถี่เหนียว พูดเสียดสีหรือคนที่มีศรัทธา เป็นทานบดียินดีให้ความสนับสนุน

สีหะ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ คนที่ไม่มีศรัทธา ตระหนี่ถี่เหนียว พูดเสียดสี พระอรหันต์ทั้งหลายเมื่อรับ จักรับของคนนั้นก่อนอย่างไรได้ ส่วนคนที่มีศรัทธา เป็นทานบดี ยินดีให้ความสนับสนุน พระอรหันต์ทั้งหลายเมื่อรับ พึงของคนนั้นก่อนเทียว

พุทธ. ดูก่อนสีหะ ท่านจะสำคัญความข้อนั้นเป็นไฉน พระอรหันต์ทั้งหลายเมื่อแสดงธรรมพึงแสดงแก่คนไหนก่อน จะเป็นคนที่ไม่มีศรัทธา ตระหนี่ถี่เหนียว พูดเสียดสี หรือคนที่มีศรัทธา เป็นทานบดี ยินดีให้ความสนับสนุน

สีหะ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ คนที่ไม่มีศรัทธา ตระหนี่ถี่เหนียว พูดเสียดสี พระอรหันต์ทั้งหลายเมื่อแสดงธรรมจักแสดงแก่คนนั้นก่อนอย่างไรได้ ส่วนคนที่มีศรัทธา เป็นทานบดี ยินดีให้ความสนับสนุน พระอรหันต์ทั้งหลายเมื่อแสดงธรรม พึงแสดงแก่คนนั้นก่อนเทียว

พุทธ. ดูก่อนสีหะ ท่านจะสำคัญความข้อนั้นเป็นไฉน กิตติศัพท์อันงามของคนไหนพึงขจรไป จะเป็นคนที่ไม่มีศรัทธา ตระหนี่ถี่เหนียว พูดเสียดสี หรือคนที่มีศรัทธา เป็นทานบดี ยินดีให้ความสนับสนุน

สีหะ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ คนที่ไม่มีศรัทธา ตระหนี่ถี่เหนียว พูดเสียดสี กิตติศัพท์อันงามของคนนั้นจักขจรไปอย่างไรได้ ส่วนคนที่มีศรัทธา เป็นทานบดี ยินดีให้ความสนับสนุน กิตติศัพท์อันงามของคนนั้นเทียวพึงขจรไป

พุทธ. ดูก่อนสีหะ ท่านจะสำคัญความข้อนั้นเป็นไฉน คนไหนที่จะพึงเข้าไปสู่บริษัทใดๆ ก็ตาม เช่น กษัตริย์บริษัท พราหมณ์บริษัท คหบดีบริษัท สมณบริษัท พึงเป็นผู้แกล้วกล้า ไม่เก้อเขินเข้าไป จะเป็นคนที่ไม่มีศรัทธา ตระหนี่ถี่เหนียว พูดเสียดสี หรือคนที่มีศรัทธา เป็นทานบดี ยินดีให้ความสนับสนุน

สีหะ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ คนที่ไม่มีศรัทธา ตระหนี่ถี่เหนียว พูดเสียดสีจักเข้าไปสู่บริษัทใดๆ ก็ตาม เช่น กษัตริย์บริษัท พราหมณ์บริษัท คหบดีบริษัท สมณบริษัท จักเป็นผู้แกล้วกล้าไม่เก้อเขินเข้าไปอย่างไรได้ ส่วนคนที่มีศรัทธา เป็นทานบดี ยินดีให้ความสนับสนุน เขาผู้นั้นพึงเข้าไปสู่บริษัทใดๆ ก็ตาม เช่น กษัตริย์บริษัท พราหมณ์บริษัท คหบดีบริษัท สมณบริษัท พึงเป็นผู้แกล้วกล้าไม่เก้อเขินเข้าไป

พุทธ. ดูก่อนสีหะ ท่านจะสำคัญความข้อนั้นเป็นไฉน คนไหนเมื่อตายไปจะพึงเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ จะเป็นคนที่ไม่มีศรัทธา ตระหนี่ถี่เหนียว พูดเสียดสี หรือคนที่มีศรัทธา เป็นทานบดี ยินดีให้ความสนับสนุน

สีหะ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ คนที่ไม่มีศรัทธา ตระหนี่ถี่เหนียว พูดเสียดสี เมื่อตายไปจักเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์อย่างไรได้ ส่วนคนที่มีศรัทธาเป็นทานบดี ยินดีให้ความสนับสนุน เมื่อตายไปพึงเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ในผลแห่งทาน ๖ ประการที่จะพึงเห็นได้ในปัจจุบัน อันพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสแล้ว ข้าพระองค์มิได้ดำเนินไปด้วยความเชื่อต่อพระผู้มีพระภาคเจ้า แม้ข้าพระองค์เองก็รู้ผลแห่งทานเหล่านี้ ข้าพระองค์เป็นทายก เป็นทานบดี พระอรหันต์ทั้งหลายเมื่ออนุเคราะห์ย่อมอนุเคราะห์ข้าพระองค์ก่อน เมื่อเข้าไปหาย่อมเข้าไปหาข้าพระองค์ก่อน เมื่อรับย่อมรับของข้าพระองค์ก่อน เมื่อแสดงธรรมย่อมแสดงแก่ข้าพระองค์ก่อน กิตติศัพท์อันงามของข้าพระองค์ขจรไปแล้วว่า สีหเสนาบดีเป็นทายก เป็นการกบุคคล เป็นผู้อุปัฏฐากพระสงฆ์ ข้าพระองค์ผู้เป็นทายก เป็นทานบดี เข้าไปสู่บริษัทใดๆ ก็ตาม เช่น กษัตริย์บริษัท พราหมณ์บริษัท คหบดีบริษัท สมณบริษัท ย่อมเป็นผู้แกล้วกล้าไม่เก้อเขินเข้าไป

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ในผลแห่งทาน ๖ ประการที่จะพึงเห็นได้ในปัจจุบัน อันพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสแล้ว ข้าพระองค์มิได้ดำเนินไปด้วยความเชื่อต่อพระผู้มีพระภาคเจ้า แม้ข้าพระองค์เองก็รู้ผลแห่งทานเหล่านี้แต่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสผลแห่งทานใดแก่ข้าพระองค์อย่างนี้ว่า ดูก่อนสีหะ ทายกผู้เป็นทานบดีเมื่อตายไปย่อมเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ ข้าพระองค์ยังไม่รู้ผลแห่งทานนั้น และในผลแห่งทานข้อนี้ข้าพระองค์ขอดำเนินไปด้วยความเชื่อต่อพระผู้มีพระภาคเจ้า

พุทธ. อย่างนั้น สีหะ อย่างนั้น สีหะ ดูก่อนสีหะ ทายกผู้เป็นทานบดีเมื่อตายไปย่อมเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์

ทานสูตร (อํ.ฉักก./๖๒๘)

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ ณ พระวิหารเชตวัน อารามของท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐี ใกล้พระนครสาวัตถี ก็สมัยนั้นแล อุบาสิกาชื่อนันทมารดา ชาวเมืองเวฬุกัณฑกะ ถวายทักษิณาทานอันประกอบด้วยองค์ ๖ ประการ ในภิกษุสงฆ์มีพระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะเป็นประมุขพระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงเห็นอุบาสิกาชื่อนันทมาดาชาวเมืองเวฬุกัณฑกะ ถวายทักษิณาทานอันประกอบด้วยองค์ ๖ ประการในภิกษุสงฆ์มีพระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะเป็นประมุข ด้วยทิพยจักษุอันบริสุทธิ์ ล่วงจักษุของมนุษย์ แล้วตรัสกะภิกษุทั้งหลายว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลายอุบาสิกาชื่อนันทมารดาชาวเมืองเวฬุกัณฑกะนั้น ถวายทักษิณาทานอันประกอบด้วยองค์ ๖ ประการในภิกษุสงฆ์มีพระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะเป็นประมุข ก็ทักษิณาทานอันประกอบด้วยองค์ ๖ ประการเป็นอย่างไร

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย องค์ ๓ ของทายก และองค์๓ ของปฏิคาหก

องค์ ๓ ของทายกเป็นไฉน

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ทายกก่อนให้ทานเป็นผู้ดีใจ ๑ กำลังให้ทานอยู่ย่อมยังจิตให้เลื่อมใส ๑ ครั้นให้ทานแล้วย่อมปลื้มใจ ๑ นี้คือองค์ ๓ ของทายก

องค์ ๓ ของปฏิคาหกเป็นไฉน

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ปฏิคาหกในศาสนานี้เป็นผู้ปราศจากราคะหรือปฏิบัติเพื่อกำจัดราคะ ๑ เป็นผู้ปราศจากโทสะหรือปฏิบัติเพื่อกำจัดโทสะ ๑ เป็นผู้ปราศจากโมหะหรือปฏิบัติเพื่อกำจัดโมหะ ๑ นี้คือ

องค์ ๓ ของปฏิคาหก

องค์ ๓ ของทายก และองค์ ๓ ของปฏิคาหกย่อมมีประการดังนี้ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ทักษิณาทานที่ประกอบด้วยองค์ ๖ ประการ ย่อมมีด้วยประการอย่างนี้แล

การถือประมาณบุญแห่งทักษิณาทานที่ประกอบด้วยองค์ ๖ ประการอย่างนี้ว่า ห้วงบุญห้วงกุศลมีประมาณเท่านี้ นำสุขมาให้ มีอารมณ์เลิศ มีสุขเป็นผล เป็นไปเพื่อสวรรค์ ย่อมเป็นไปเพื่อสิ่งน่าปรารถนา น่าใคร่ น่าพอใจ เพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อความสุข ดังนี้ไม่ใช่ทำได้ง่าย โดยที่แท้บุญแห่งทักษิณาทานนั้นย่อมถึงการนับว่าเป็นห้วงบุญห้วงกุศลที่จะนับไม่ได้ ประมาณไม่ได้ เป็นกองบุญใหญ่ทีเดียว เปรียบเหมือนการถือเอาประมาณแห่งน้ำในมหาสมุทรว่า เท่านี้อาฬหกะ เท่านี้ร้อยอาฬหกะ เท่านี้พันอาฬหกะ หรือเท่านี้แสนอาฬหกะ ไม่ใช่ทำได้ง่าย โดยที่แท้น้ำในมหาสมุทรย่อมถึงการนับว่าเป็นห้วงน้ำที่จะนับไม่ได้ ประมาณไม่ได้ เป็นห้วงน้ำใหญ่ทีเดียว

ฉะนั้นทายกก่อนแต่จะให้ทานควรเป็นผู้ดีใจ กำลังให้ทานอยู่ย่อมยังจิตให้เลื่อมใส ครั้งให้ทานแล้วย่อมปลื้มใจ นี้เป็นความสมบูรณ์แห่งทาน ปฏิคาหกผู้สำรวม ประพฤติพรหมจรรย์ทั้งหลาย คือท่านผู้ปราศจากราคะ ปราศจากโทสะ ปราศจากโมหะ ไม่มีอาสวะ ย่อมเป็นเขตถึงพร้อมแห่งทาน ทายกต้อนรับปฏิคาหก ด้วยตนเอง ถวายทานด้วยมือตนเอง ทานนั้นย่อมมีผลมากเพราะตน (ทายกผู้ให้ทาน) และเพราะผู้อื่น (ปฏิคาหก) ทายกผู้มีปัญญา มีศรัทธา เป็นบัณฑิต มีใจพ้นจากความตระหนี่ ครั้นบำเพ็ญทานอย่างนี้แล้วย่อมเข้าถึงโลกที่เป็นสุข ไม่มีความเบียดเบียน

ทานสูตร (อํ.สัตตก./๑๓๙)

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ที่ฝั่งสระโบกขรณีชื่อคัคครา ใกล้จัมปานคร ครั้งนั้นแล อุบาสกชาวเมืองจัมปามากด้วยกัน เข้าไปหาท่านพระสารีบุตรถึงที่อยู่ อภิวาทแล้วนั่ง ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง ครั้นแล้วได้กล่าวกะท่านพระสารีบุตรว่า ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ธรรมกถาเฉพาะพระพักตร์พระผู้มีพระภาคเจ้าพวกกระผมได้ฟังมานานแล้ว ขอได้โปรดเถิด พวกกระผมพึงได้ฟังธรรมกถาของพระผู้มีพระภาคเจ้า ท่านพระสารีบุตรกล่าวว่า ดูก่อนท่านผู้มีอายุทั้งหลาย ถ้าอย่างนั้นท่านทั้งหลายพึงมาในวันอุโบสถ ท่านทั้งหลายพึงได้ฟังธรรมกถาในสำนักพระผู้มีพระภาคเจ้าแน่นอน อุบาสกชาวเมืองจัมปารับคำท่านพระสารีบุตรแล้วลุกจากที่นั่ง อภิวาทกระทำประทักษิณแล้วหลีกไป ต่อมาถึงวันอุโบสถ อุบาสกชาวเมืองจัมปาพากันเข้าไปหาพระสารีบุตรถึงที่อยู่ อภิวาทแล้วยืนอยู่ ณ ที่ควรข้างหนึ่ง

ลำดับนั้น ท่านพระสารีบุตรพร้อมด้วยอุบาสกชาวเมืองจัมปาเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้าถึงที่ประทับ ถวายอภิวาทแล้วนั่ง ณ ที่ควรข้างหนึ่ง ครั้นแล้วได้พูดถามพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ทานเช่นนั้นนั่นแลที่บุคคลบางคนในโลกนี้ให้แล้วมีผลมาก ไม่มีอานิสงส์มาก พึงมีหรือหนอแล และทานเช่นนั้นแลที่บุคคลบางคนในโลกนี้ให้แล้วมีผลมาก มีอานิสงส์มาก พึงมีหรือพระเจ้าข้า

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า ดูก่อนสารีบุตร ทานเช่นนั้นนั่นแลที่บุคคลบางคนในโลกนี้ให้แล้วมีผลมาก ไม่มีอานิสงส์มาก พึงมี และทานเช่นนั้นนั่นแลที่บุคคลบางคนในโลกนี้ให้แล้วมีผลมาก มีอานิสงส์มาก พึงมี

สารีบุตร ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ อะไรหนอเป็นเหตุเป็นปัจจัยเครื่องให้ทานเช่นนั้นแลที่บุคคลบางคนในโลกนี้ให้แล้วมีผลมาก ไม่มีอานิสงส์มาก อะไรหนอเป็นเหตุเป็นปัจจัยเครื่องให้ทานเช่นนั้นนั่นแลที่บุคคลบางคนในโลกนี้ให้แล้วมีผลมาก มีอานิสงส์มาก

พุทธ. ดูก่อนสารีบุตร บุคคลบางคนในโลกนี้ยังมีความหวังให้ทาน มีจิตผูกพันในผลให้ทาน มุ่งการสั่งสมให้ทาน ให้ทานด้วยคิดว่าเราตายไปจักได้เสวยผลทานนี้ เขาให้ทานคือ ข้าว น้ำ ผ้า ยานพาหนะ ดอกไม้ ของหอม เครื่องลูบไล้ ที่นอน ที่พัก ประทีปและเครื่องอุปกรณ์ แก่สมณะหรือพราหมณ์ ดูก่อนสารีบุตร เธอจะสำคัญความข้อนั้นเป็นไฉน บุคคลบางคนในโลกนี้พึงให้ทานเห็นปานนี้หรือ

สารีบุตร อย่างนั้นพระเจ้าข้า

พุทธ. ดูก่อนสารีบุตร ในการให้ทานนั้นบุคคล มีความหวังให้ทาน มีจิตผูกพันในผลให้ทาน มุ่งการสั่งสมให้ทาน ให้ทานด้วยคิดว่าตายไปแล้วจักได้เสวยผลทานนี้ เขาผู้นั้นให้ทานนั้นแล้ว เมื่อตายไปแล้วเข้าถึงความเป็นสหายแห่งเทวดาชั้นจาตุมมหาราช สิ้นกรรม สิ้นฤทธิ์ สิ้นยศ หมดความเป็นใหญ่แล้ว ยังเป็นผู้กลับมาคือมาสู่ความเป็นอย่างนี้

ดูก่อนสารีบุตร ส่วนบุคคลบางคนในโลกนี้ไม่มีหวังให้ทาน ไม่มีจิตผูกพันในผลให้ทาน ไม่มุ่งการสั่งสมให้ทาน ไม่คิดว่าตายแล้วจักได้เสวยผลทานนี้แล้วให้ทาน แต่ให้ทานด้วยคิดว่า ทานเป็นความดี เขาให้ทานคือ ข้าว น้ำ ผ้า ยานพาหนะ ดอกไม้ ของหอม เครื่องลูบไล้ ที่นอน ที่พัก ประทีปและเครื่องอุปกรณ์แก่สมณะหรือพราหมณ์ ดูก่อนสารีบุตร เธอจะสำคัญความข้อนั้นเป็นไฉน บุคคลบางคนในโลกนี้พึงให้ทานเห็นปานนี้หรือ

สารีบุตร อย่างนั้นพระเจ้าข้า

พุทธ. ดูก่อนสารีบุตร ในการให้ทานนั้นบุคคลไม่มีความหวังให้ทาน ไม่มีจิตผูกพันในผลให้ทาน ไม่มุ่งการสั่งสมให้ทาน ไม่ได้ให้ทานด้วยคิดว่าตายแล้วจักได้เสวยทานนี้ แต่ให้ทานด้วยคิดว่าทานเป็นความดี เขาผู้นั้นให้ทานนั้นแล้ว เมื่อตายไปย่อมเข้าถึงความเป็นสหายแห่งเทวดาชั้นดาวดึงส์ เขาสิ้นกรรม สิ้นฤทธิ์ สิ้นยศ หมดความเป็นใหญ่แล้ว ยังเป็นผู้กลับมาคือมาสู่ความเป็นอย่างนี้

ดูก่อนสารีบุตร บุคคลบางคนในโลกนี้ ฯลฯ ไม่ได้ให้ทานด้วยคิดว่าทานเป็นความดี แต่ให้ทานด้วยคิดว่าบิดามารดาปู่ย่าตายายเคยให้เคยทำมา เราก็ไม่ควรทำให้เสียประเพณี เขาให้ทาน คือข้าว ฯลฯ ย่อมเข้าถึงความเป็นสหายแห่งเทวดาชั้นยามา เขาสิ้นกรรม สิ้นฤทธิ์ สิ้นยศ หมดความเป็นใหญ่แล้ว ยังเป็นผู้กลับมาคือมาสู่ความเป็นอย่างนี้

ดูก่อนสารีบุตร บุคคลบางคนในโลกนี้ ฯลฯ ไม่ได้ให้ทานด้วยคิดว่าบิดามารดาปู่ย่าตายายเคยให้เคยทำมา เราก็ไม่ควรทำให้เสียประเพณี แต่ให้ทานด้วยคิดว่าเราหุงหากินเองได้ สมณะและพราหมณ์เหล่านี้หุงหากินเองไม่ได้ เราหุงหากินเองได้จะไม่ให้ทานแก่สมณะหรือพราหมณ์ผู้ไม่หุงหากินเองไม่สมควร เขาให้ทานคือข้าว ฯลฯ ย่อมเข้าถึงความเป็นสหายแห่งเทวดาชั้นดุสิต เขาสิ้นกรรม สิ้นฤทธิ์ สิ้นยศ หมดความเป็นใหญ่แล้ว ยังเป็นผู้กลับมาคือมาสู่ความเป็นอย่างนี้

ดูก่อนสารีบุตร บุคคลบางคนในโลกนี้ ฯลฯ ไม่ได้ให้ทานด้วยคิดว่าเราหุงหากินได้ สมณะและพราหมณ์เหล่านี้หุงหากินไม่ได้ เราหุงหากินได้จะไม่ให้ทานแก่สมณะหรือพราหมณ์ผู้หุงหากินไม่ได้ไม่สมควร แต่ให้ทานด้วยคิดว่าเราจักเป็นผู้จำแนกแจกทานเหมือนฤๅษีแต่ครั้งก่อน คือ อัฏฐกฤๅษี วามกฤๅษี วามเทวฤๅษี เวสสามิตรฤๅษี ยมทัคคิฤๅษี

อังคีรสฤๅษี ภารทวาชฤๅษี เวเสฏฐฤๅษี กัสสปฤๅษี และภคุฤๅษีบูชามหายัญฉะนั้น เขาให้ทานคือ ข้าว ฯลฯ ย่อมเข้าถึงความเป็นสหายแห่งเทวดาชั้นนิมมานรดี เขาสิ้นกรรม สิ้นฤทธิ์ สิ้นยศ หมดความเป็นใหญ่แล้ว ยังเป็นผู้กลับมาคือมาสู่ความเป็นอย่างนี้

ดูก่อนสารีบุตร บุคคลบางคนในโลกนี้ ฯลฯ ไม่ได้ให้ทานด้วยคิดว่าเราจักเป็นผู้จำแนกทานเหมือนอย่างฤๅษีแต่ครั้งก่อน คือ อัฏฐกฤๅษี ฯลฯ และภคุฤๅษี แต่ให้ทานด้วยคิดว่าเมื่อเราให้ทานอย่างนี้จิตจะเลื่อมใสเกิดความปลื้มใจและโสมนัส เขาให้ทานคือ ข้าว ฯลฯ ย่อมเข้าถึงความเป็นสหายแห่งเทวดาชั้นปรนิมมิตวสวัสดี เขาสิ้นกรรม สิ้นฤทธิ์ สิ้นยศ หมดความเป็นใหญ่แล้ว ยังเป็นผู้กลับมาคือมาสู่ความเป็นอย่างนี้

ดูก่อนสารีบุตร บุคคลบางคนในโลกนี้ ฯลฯ ไม่ได้ให้ทานด้วยคิดว่าเมื่อเราให้ทานอย่างนี้จิตจะเลื่อมใส เกิดความปลื้มใจและโสมนัส แต่ให้ทานเป็นเครื่องปรุงแต่งจิต เขาให้ทานคือ ข้าว ฯลฯ ประทีปและเครื่องอุปกรณ์ แก่สมณะหรือพราหมณ์ ดูก่อนสารีบุตร เธอจะสำคัญความข้อนั้นเป็นไฉน บุคคลบางคนในโลกนี้พึงให้ทานเห็นปานนี้หรือ

สารีบุตร อย่างนั้นพระเจ้าข้า

ดูก่อนสารีบุตร ในการให้ทานนั้นบุคคลผู้ไม่มีความหวังให้ทาน ฯลฯ แต่ให้ทานเป็นเครื่องปรุงแต่งจิต เขาให้ทานเช่นนั้นแล้วเมื่อตายไปย่อมเข้าถึงความเป็นสหายแห่งเทวดาชั้นพรหม เขาสิ้นกรรม สิ้นฤทธิ์ สิ้นยศ หมดความเป็นใหญ่แล้วเป็นผู้ไม่ต้องกลับมา คือไม่มาสู่ความเป็นอย่างนี้ ดูก่อนสารีบุตร นี้เหตุปัจจัยเป็นเครื่องให้ทานเช่นนั้นที่บุคคลบางคนในโลกนี้ให้แล้วมีผลมาก ไม่มีอานิสงส์มาก และเป็นเครื่องให้ทานเช่นนั้นที่บุคคลบางคนในโลกนี้ให้แล้วมีผลมาก มีอานิสงส์มาก

ปุญญาภิสันทสูตร (อํ.อัฏฐก./๔๒)

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ห้วงบุญห้วงกุศล ๘ ประการนี้ นำความสุขมาให้ ให้อารมณ์เลิศ มีสุขเป็นผล เป็นไปเพื่อสวรรค์ เป็นไปเพื่อสิ่งที่ปรารถนา น่าใคร่ น่าพอใจ เพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อความสุข ห้วงบุญห้วงกุศล ๘ ประการเป็นไฉน

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อริยสาวกในธรรมวินัยนี้ ถึงพระพุทธเจ้าเป็นสรณะ นี้เป็นห้วงบุญห้วงกุศลประการที่ ๑ นำความสุขมาให้ ให้อารมณ์เลิศ มีสุขเป็นผลเป็นไปเพื่อสวรรค์ เป็นไปเพื่อสิ่งที่น่าปรารถนา น่าใคร่ น่าพอใจ เพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อความสุข

อีกประการหนึ่ง อริยสาวกในธรรมวินัยนี้ ถึงพระธรรมเป็นสรณะ นี้เป็นห้วงบุญห้วงกุศลประการที่ ๒

อีกประการหนึ่ง อริยสาวกในธรรมวินัยนี้ ถึงพระสงฆ์เป็นสรณะ นี้เป็นห้วงบุญห้วงกุศลประการที่ ๓

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ทาน ๕ ประการนี้ เป็นมหาทาน อันบัณฑิตพึงรู้ว่าเป็นเลิศมีมานาน เป็นเชื้อสายแห่งพระอริยะ เป็นของเก่า ไม่กระจัดกระจาย ไม่เคยกระจัดกระจาย อันบัณฑิตไม่รังเกียจอยู่ จักไม่รังเกียจ อันสมณพราหมณ์ผู้เป็นวิญญูไม่รังเกียจ ทาน ๕ ประการเป็นไฉน

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อริยสาวกในธรรมวินัยนี้ เป็นผู้ละปาณาติบาต งดเว้นจากปาณาติบาต ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อริยสาวกผู้งดเว้นจากปาณาติบาตชื่อว่าให้ความไม่มีภัย ความไม่มีเวร ความไม่เบียดเบียน แก่สัตว์หาประมาณมิได้ ครั้นให้ความไม่มีภัย ความไม่มีเวร ความไม่เบียดเบียน แก่สัตว์หาประมาณมิได้แล้ว ย่อมเป็นผู้มีส่วนแห่งความไม่มีภัย ความไม่มีเวร ความไม่เบียดเบียน หาประมาณมิได้ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย นี้เป็นทานประการที่ ๑ ที่เป็นมหาทาน บัณฑิตพึงรู้ว่าเป็นเลิศมีมานาน เป็นเชื้อสายแห่งพระอริยะ เป็นของเก่า ไม่กระจัดกระจาย ไม่เคยกระจัดกระจาย อันบัณฑิตไม่รังเกียจ อันสมณพราหมณ์ผู้เป็นวิญญูไม่รังเกียจ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย นี้เป็นห้วงบุญห้วงกุศลประการที่ ๔

อีกประการหนึ่ง อริยสาวกละอทินนาทาน งดเว้นจากอทินนาทาน ฯลฯ นี้เป็นมหาทานประการที่ ๒ นี้เป็นห้วงบุญห้วงกุศลประการที่ ๕

อีกประการหนึ่ง อริยสาวกละกาเมสุมิจฉาจาร งดเว้นจากกาเมสุมิจฉาจารนี้เป็นมหาทานประการที่ ๓ นี้เป็นห้วงบุญห้วงกุศลประการที่ ๖

อีกประการหนึ่ง อริยสาวกละมุสาวาท งดเว้นจากมุสาวาท นี้เป็นมหาทานประการที่ ๔ นี้เป็นห้วงบุญห้วงกุศลประการที่ ๗

อีกประการหนึ่ง อริยสาวกละการดื่มน้ำเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท งดเว้นจากการดื่มน้ำเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อริยสาวกผู้งดเว้นจากการดื่มน้ำเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทแล้ว ชื่อว่าให้ความไม่มีภัย ความไม่มีเวร ความไม่เบียดเบียนแก่สัตว์หาประมาณมิได้ ครั้นให้ความไม่มีภัย ความไม่มีเวร ความไม่เบียดเบียน แก่สัตว์หาประมาณมิได้แล้ว ย่อมเป็นผู้มีส่วนแห่งความไม่มีภัย ความไม่มีเวร ความไม่เบียดเบียนหาประมาณมิได้ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย นี้เป็นทานประการที่ ๕ ที่เป็นมหาทาน บัณฑิตพึงรู้ว่าเป็นเลิศ มีมานาน เป็นเชื้อสายแห่งพระอริยะ เป็นของเก่า ไม่กระจัดกระจาย ไม่เคยกระจัดกระจาย อันบัณฑิตไม่รังเกียจ จักไม่รังเกียจ อันสมณพราหมณ์

ผู้เป็นวิญญูไม่รังเกียจ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย นี้เป็นห้วงบุญห้วงกุศล ประการที่ ๘ นำสุขมาให้ ให้อารมณ์อันเลิศ มีสุขเป็นผล เป็นไปเพื่อสวรรค์ ย่อมเป็นไปเพื่อสิ่งที่ปรารถนา น่าใคร่ น่าพอใจ เพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อความสุข

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ห้วงบุญห้วงกุศล ๘ ประการนี้แล นำสุขมาให้ ให้อารมณ์อันเลิศ มีสุขเป็นผล เป็นไปเพื่อสวรรค์ ย่อมเป็นไปเพื่อสิ่งที่น่าปรารถนา น่าพอใจ เพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อความสุข

ปฐมทานสูตร (อํ.อัฏฐก./๔๗๒)

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ทาน ๘ ประการนี้ ๘ ประการเป็นไฉน คือ บางคนหวังได้จึงให้ทาน ๑ บางคนให้ทานเพราะกลัว ๑ บางคนให้ทานเพราะนึกว่าเขาให้แก่เราแล้ว ๑ บางคนให้ทานเพราะนึกว่าเขาจักให้ตอบแทน ๑ บางคนให้ทานเพราะนึกว่าทานเป็นความดี ๑ บางคนให้ทานเพราะนึกว่าเราหุงหากินเองได้ ชนเหล่านี้หุงหากินไม่ได้ เราหุงหากินได้จะไม่ให้ทานแก่ชนเหล่านี้ผู้ไม่หุงหากินไม่สมควร ๑ บางคนให้ทานเพราะนึกว่าเมื่อเราให้ทานกิตติศัพท์อันงามย่อมฟุ้งไป ๑ บางคนให้ทานเพื่อประดับปรุงแต่งจิต ๑ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ทาน ๘ ประการนี้แล

ทานวัตถุสูตร (อํ.อัฏฐก./๔๗๕)

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ทานวัตถุ ๘ ประการนี้ ๘ ประการเป็นไฉน คือ บางคนให้ทานเพราะชอบพอกัน ๑ บางคนให้ทานเพราะโกรธ ๑ บางคนให้ทานเพราะหลง ๑ บางคนให้ทานเพราะกลัว ๑ บางคนให้ทานเพราะนึกว่าบิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย เคยให้มา เคยทำมา เราไม่ควรให้เสียวงศ์ตระกูลดั้งเดิม ๑ บางคนให้ทานเพราะนึกว่าเราให้ทานแล้วเมื่อตายไปจักเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ ๑ บางคนให้ทานเพราะนึกว่าเมื่อเราให้ทานนี้จิตใจย่อมเลื่อมใส ความเบิกบานใจ ความดีใจย่อมเกิดตามลำดับ ๑ บางคนให้ทานเพื่อประดับปรุงแต่งจิต ๑ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ทานวัตถุ ๘ ประการนี้แล

ทานูปปัตติสูตร (อํ.อัฏฐก./๔๘๑)

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เหตุเกิดขึ้นแห่งทาน ๘ ประการนี้ ๘ ประการเป็นไฉน

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลบางคนในโลกนี้ให้ทาน คือ ข้าว น้ำ ผ้า ยานพาหนะ ดอกไม้ ของหอม เครื่องลูบไล้ ที่นอน ที่พัก และเครื่องประทีปแก่สมณะหรือพราหมณ์ เขาให้สิ่งใดย่อมหวังสิ่งนั้น เขาเห็นกษัตริย์มหาศาล พราหมณ์มหาศาล หรือคหบดีมหาศาล ผู้เอิบอิ่มพรั่งพร้อมบำเรออยู่ด้วยกามคุณ ๕ เขามีความปรารถนาอย่างนี้ว่า โอหนอ เมื่อตายไปขอเราพึงเข้าถึงความเป็นสหายของกษัตริย์มหาศาล พราหมณ์มหาศาล หรือคหบดีมหาศาล เขาตั้งจิตอธิษฐาน นึกภาวนาอยู่ จิตของเขานึกน้อมไปในทางเลว ไม่เจริญยิ่งขึ้น เมื่อตายไปเขาย่อมเข้าถึงความเป็นสหายของกษัตริย์มหาศาล พราหมณ์มหาศาล หรือคหบดีมหาศาล แต่ข้อนั้นเรากล่าวว่าเป็นของผู้มีศีล ไม่ใช่ของผู้ทุศีล ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ความปรารถนาแห่งใจของบุคคลผู้มีศีลย่อมสำเร็จได้เพราะจิตบริสุทธิ์

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ส่วนบุคคลบางคนในโลกนี้ ย่อมให้ทานคือ ข้าว ฯลฯ และเครื่องประทีปแก่สมณะหรือพราหมณ์ เขาให้สิ่งใดย่อมหวังสิ่งนั้น เขาได้สดับมาว่าเทวดาชั้นจาตุมมหาราชมีอายุยืน มีผิวพรรณงาม มีความสุขมาก เขาจึงมีความปรารถนาอย่างนี้ว่า โอหนอ เมื่อตายไปขอเราพึงเข้าถึงความเป็นสหายแห่งเทวดาชั้นจาตุมมหาราช เขาตั้งจิตอธิษฐาน นึกภาวนาอยู่ จิตของเขานึกน้อมไปในทางที่เลวไม่เจริญยิ่งขึ้น เมื่อตายไปเขาย่อมเข้าถึงความเป็นสหายแห่งเทวดาชั้นจาตุมมหาราชแต่ข้อนั้นเรากล่าวว่าเป็นของผู้มีศีล ไม่ใช่ของผู้ทุศีล

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ความปรารถนาแห่งใจของบุคคลผู้มีศีลย่อมสำเร็จได้เพราะจิตบริสุทธิ์

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ส่วนบุคคลบางคนในโลกนี้ ย่อมให้ทานคือ ข้าว ฯลฯ และเครื่องประทีปแก่สมณะหรือพราหมณ์ เขาให้สิ่งใดย่อมหวังสิ่งนั้น เขาได้สดับมาว่า เทวดาชั้นดาวดึงส์ ฯลฯ ชั้นยามา ฯลฯ ชั้นดุสิต ฯลฯ ชั้นนิมมานรดี ฯลฯ ชั้นปรนิมมิตวสวัตดี มีอายุยืน มีผิวพรรณงาม มีความสุขมาก เขาจึงมีความปรารถนาอย่างนี้ว่า โอหนอ เมื่อตายไปขอเราพึงเข้าถึงความเป็นสหายแห่งเทวดาชั้นปรนิมมิตวสวัตดี เขาตั้งจิตอธิษฐาน นึกภาวนาอยู่ จิตของเขานึกน้อมไปในทางเลวไม่เจริญยิ่งขึ้น เมื่อตายไปเขาย่อมเข้าถึงความเป็นสหายของเทวดาชั้นปรนิมมิตวสวัตดี แต่ข้อนั้นเรากล่าวว่าเป็นของผู้มีศีล ไม่ใช่ของผู้ทุศีล ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ความปรารถนาแห่งใจของคนผู้มีศีลย่อมสำเร็จได้เพราะจิตบริสุทธิ์

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ส่วนบุคคลบางคนในโลกนี้ ให้ทานคือข้าว ฯลฯ และเครื่องประทีปแก่สมณะหรือพราหมณ์ เขาให้สิ่งใดย่อมหวังสิ่งนั้น เขาได้สดับมาว่าเทวดาชั้นพรหมมีอายุยืน มีผิวพรรณงาม มีความสุขมาก เขาจึงมีความปรารถนาอย่างนี้ว่า โอหนอ เมื่อตายไปขอเราพึงเข้าถึงความเป็นสหายแห่งพรหม เขาตั้งจิตอธิษฐาน นึกภาวนาอยู่ จิตของเขานึกน้อมไปในทางที่เลว ไม่เจริญยิ่งขึ้น เมื่อตายไปเขาย่อมเข้าถึงความเป็นสหายแห่งพรหม แต่ข้อนั้นเรากล่าวว่าเป็นของผู้มีศีล มิใช่ของผู้ทุศีล ของผู้ปราศจากราคะ ไม่ใช่ของผู้มีราคะ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ความปรารถนาแห่งใจของบุคคลผู้มีศีลย่อมสำเร็จได้เพราะจิตปราศจากราคะ ดูก่อนภิกษุทั้งหลายเหตุเกิดขึ้นแห่งทาน ๘ ประการนี้แล

ปฐมสัปปุริสสูตร (อํ.อัฏฐก./๔๘๘)

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สัปปุริสทาน ๘ ประการนี้ ๘ ประการเป็นไฉน คือ ให้ของสะอาด ๑ ให้ของประณีต ๑ ให้ตามกาล ๑ ให้ของสมควร ๑ เลือกให้ ๑ ให้เนืองนิตย์ ๑ เมื่อให้จิตผ่องใส ๑ ให้แล้วดีใจ ๑ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สัปปุริสทาน ๘ ประการนี้แล

สัตบุรุษย่อมให้ทานคือข้าวและน้ำที่สะอาด ประณีต ตามกาล สมควร เนืองนิตย์ ให้ผู้ประพฤติพรหมจรรย์ ผู้เป็นเขตดี บริจาคของมากแล้วก็ไม่รู้สึกเสียดาย ท่านผู้มีปัญญาเห็นแจ้งย่อมสรรเสริญทานที่สัตบุรุษให้แล้วอย่างนี้ บัณฑิตผู้มีศรัทธา มีใจอันสละแล้ว บริจาคทานอย่างนี้แล้วย่อมเข้าถึงโลกอันไม่มีความเบียดเบียน เป็นสุข

เวลามสูตร (อํ.นวก./๗๗๕)

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ ณ พระวิหารเชตวัน อารามของท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐีใกล้พระนครสาวัตถี ครั้งนั้นแล ท่านอนาถบิณฑิกคหบดี เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้าถึงที่ประทับ ถวายบังคมแล้วนั่ง ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสถามว่าอนาถบิณฑิกคหบดีว่า ดูก่อนคหบดี ในตระกูลของท่านยังให้ทานอยู่บ้างหรือหนอ

ท่านอนาถบิณฑิกคหบดีกราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ในตระกูลของข้าพระองค์ยังให้ทานอยู่ แต่ทานนั้นเป็นของเศร้าหมอง เป็นปลายข้าวกับน้ำผักดอง

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า ดูก่อนคหบดี บุคคลให้ทานอันเศร้าหมองหรือประณีตก็ตาม แต่ให้ทานนั้นโดยไม่เคารพ ไม่ทำความนอบน้อมให้ ไม่ให้ด้วยมือตนเอง ให้ของที่เหลือเดน ไม่เชื่อกรรมและผลของกรรมให้ทาน ทานนั้น ๆ ย่อมบังเกิดผลในตระกูลใด ๆ ในตระกูลนั้น ๆ จิตของผู้ให้ทานย่อมไม่น้อมไปเพื่อบริโภคอาหารอย่างดีย่อมไม่น้อมไปเพื่อบริโภคยานพาหนะอย่างดี ย่อมไม่น้อมไปเพื่อบริโภคกามคุณ ๕ อย่างดี แม้บริวารชนของผู้ให้ทานนั้น คือ บุตร ภรรยา คนใช้ คนทำงาน ก็ไม่เชื่อฟัง ไม่เงี่ยหูฟัง ส่งจิตไปที่อื่นเสีย ข้อนั้นเพราะเหตุไร ทั้งนี้เป็นเพราะผลแห่งกรรมที่ตนกระทำโดยไม่เคารพ

ดูก่อนคหบดี บุคคลให้ทานอันเศร้าหมองหรือประณีตก็ตาม แต่ให้ทานนั้นโดยเคารพ ทำความนอบน้อมให้ ให้ด้วยมือตนเอง ให้ของที่ไม่เหลือเดน เชื่อกรรมและผลของกรรมให้ทาน ทานนั้นๆ บังเกิดผลในตระกูลใดๆ ในตระกูลนั้นๆ จิตของผู้ให้ทานย่อมน้อมไปเพื่อบริโภคอาหารอย่างดี ย่อมน้อมไปเพื่อบริโภคผ้าอย่างดี ย่อมน้อมไปเพื่อบริโภคยานพาหนะอย่างดี ย่อมน้อมไปเพื่อบริโภคกามคุณ ๕ อย่างดี แม้บริวารชนของผู้ให้ทานนั้น คือ บุตร ภรรยา ทาส คนใช้ คนทำงาน ก็เชื่อฟังดี เงี่ยหูฟัง ไม่ส่งจิตไปที่อื่น ข้อนั้นเพราะเหตุไร ทั้งนี้เป็นเพราะผลของกรรมที่ตนกระทำโดยเคารพ

ดูก่อนคหบดี เรื่องเคยมีมาแล้ว มีพราหมณ์ชื่อเวลามะ พราหมณ์ผู้นั้นได้ให้ทานเป็นมหาทานอย่างนี้ คือ ได้ให้ถาดทองเต็มด้วยรูปิยะ ๘๔,๐๐๐ ถาด ถาดรูปิยะเต็มด้วยทอง ๘๔,๐๐๐ ถาด ถาดสำริดเต็มด้วยเงิน ๘๔,๐๐๐ ถาด ให้ช้าง ๘๔,๐๐๐ เชือก มีเครื่องประดับล้วนเป็นทอง มีธงทอง คลุมด้วยข่ายทอง ให้รถ ๘๔,๐๐๐ คัน หุ้มด้วยหนังราชสีห์ หนังเสือโคร่ง หนังเสือเหลือง ผ้ากัมพลเหลือง มีเครื่องประดับล้วนเป็นทอง มีธงทอง คลุมด้วยข่ายทอง, ให้แม่โคนม ๘๔,๐๐๐ ตัว มีน้ำนมไหลสะดวก ใช้ภาชนะเงินรองน้ำนม, ให้หญิงสาว ๘๔,๐๐๐ คน ประดับด้วยแก้วมณีและแก้วกุณฑล, ให้บัลลังก์ ๘๔,๐๐๐ ที่ ลาดด้วยผ้าโกเชาว์ ลาดด้วยขนแกะสีขาว เครื่องลาดมีสัณฐานเป็นช่อดอกไม้ มีเครื่องลาดอย่างดีทำด้วยหนังชะมด มีเครื่องลาดเพดาน มีหมอนข้างสีแดงทั้งสอง, ให้ผ้า ๘๔,๐๐๐ โกฏิ เป็นผ้าเปลือกไม้ ผ้าแพร ผ้าฝ้ายเนื้อละเอียด จะป่วยกล่าวไปใยถึงข้าว น้ำ ของเคี้ยว ของบริโภค เครื่องลูบไล้ ที่นอน ไหลไปเหมือนแม่น้ำ ดูก่อนคหบดี ก็ท่านพึงมีความคิดอย่างนี้ว่า สมัยนั้นผู้อื่นเป็นเวลามพราหมณ์ที่ให้ทานเป็นมหาทานนั้น ดูก่อนคหบดี แต่ท่านไม่ควรเห็นอย่างนี้ สมัยนั้นเราเป็นเวลามพราหมณ์ เราได้ให้ทานนั้นเป็นมหาทาน ก็ในทานนั้นไม่มีใครเป็นทักขิเณยยบุคคล ใครๆ ไม่อาจชำระทักขิณานั้นให้หมดจด

ดูก่อนคหบดี ทานที่บุคคลเชื้อเชิญท่านผู้ถึงพร้อมด้วยทิฏฐิผู้เดียวบริโภค มีผลมากกว่าทานที่เวลามพราหมณ์ให้แล้ว

ทานที่บุคคลเชื้อเชิญให้ท่านผู้ถึงพร้อมด้วยทิฏฐิร้อยท่านบริโภค มีผลมากกว่าทานที่บุคคลเชื้อเชิญให้ท่านผู้ถึงพร้อมด้วยทิฏฐิผู้เดียวบริโภค

ทานที่บุคคลเชื้อเชิญให้พระสกทาคามีท่านเดียวบริโภค มีผลมากกว่าทานที่บุคคลเชื้อเชิญให้ท่านผู้ถึงพร้อมด้วยทิฏฐิร้อยท่านบริโภค

ทานที่บุคคลเชื้อเชิญให้พระสกทาคามีร้อยท่านบริโภค มีผลมากกว่าทานที่บุคคลเชื้อเชิญให้พระสกทาคามีท่านเดียวบริโภค

ทานที่บุคคลเชื้อเชิญให้พระอนาคามีท่านเดียวบริโภค มีผลมากกว่าทานที่บุคคลเชื้อเชิญให้พระสกทาคามีร้อยท่านบริโภค

ทานที่บุคคลเชื้อเชิญพระอนาคามีร้อยท่านบริโภค มีผลมากกว่าทานที่บุคคลเชื้อเชิญพระอนาคามีท่านเดียวบริโภค

ทานที่บุคคลถวายให้พระอรหันต์ท่านเดียวบริโภค มีผลมากกว่าทานที่บุคคลเชื้อเชิญให้พระอนาคามีร้อยท่านบริโภค

ทานที่บุคคลถวายให้พระอรหันต์ร้อยท่านบริโภค มีผลมากกว่าทานที่บุคคลถวายให้พระอรหันต์ท่านเดียวบริโภค

ทานที่บุคคลถวายให้พระปัจเจกพุทธเจ้ารูปเดียวบริโภค มีผลมากกว่าทานที่บุคคลถวายให้พระอรหันต์ร้อยรูปบริโภค

ทานที่บุคคลถวายให้พระปัจเจกพุทธเจ้าร้อยรูปบริโภค มีผลมากกว่าทานที่บุคคลถวายให้พระปัจเจกพุทธเจ้ารูปเดียวบริโภค

ทานที่บุคคลถวายให้พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าบริโภค มีผลมากกว่าทานที่บุคคลถวายให้พระปัจเจกพุทธเจ้าร้อยรูปบริโภค

ทานที่บุคคลถวายให้ภิกษุสงฆ์มีพระพุทธเจ้าเป็นประมุขบริโภค มีผลมากกว่าทานที่บุคคลถวายให้พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าบริโภค

การที่บุคคลสร้างวิหารถวายสงฆ์ผู้มาจากจตุรทิศ มีผลมากกว่าทานที่บุคคลถวายให้ภิกษุสงฆ์มีพระพุทธเจ้าเป็นประมุขบริโภค

การที่บุคคลมีจิตเลื่อมใสถึงพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์เป็นสรณะมีผลมากกว่าทานที่บุคคลสร้างวิหารถวายสงฆ์อันมาจากจตุรทิศ

การที่บุคคลมีจิตเลื่อมใสสมาทานสิกขาบท ๕ คือ งดเว้นจากการฆ่าสัตว์ งดเว้นจากการลักทรัพย์ งดเว้นจากการประพฤติผิดในกาม งดเว้นจากการพูดเท็จ งดเว้นจากการดื่มน้ำเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท มีผลมากกว่าการที่บุคคลมีจิตเลื่อมใสถึงพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์ เป็นสรณะ

การที่บุคคลเจริญเมตตาจิตโดยที่สุดแม้เพียงเวลาสูดดมของหอม มีผลมากกว่าการที่บุคคลมีจิตเลื่อมใสสมาทานสิกขาทาน ๕ คือ งดเว้นจากการฆ่าสัตว์ งดเว้นจากการลักทรัพย์ งดเว้นจากการประพฤติผิดในกาม งดเว้นจากการพูดเท็จ งดเว้นจากการดื่มน้ำเมาคือสุราเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท

ดูก่อนคหบดี การที่บุคคลเจริญอนิจจสัญญาแม้เพียงเวลาลัดนิ้วมือ มีผลมากกว่าการที่บุคคลเจริญเมตตาจิตโดยที่สุดแม้เพียงเวลาสูดดมของหอม

ชาณุสโสณีสูตร (อํ.ทสก./๔๓๕)

ครั้งนั้นแล ชาณุสโสณีพราหมณ์เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้าถึงที่ประทับ ได้ปราศรัยกับพระผู้มีพระภาคเจ้า ครั้นผ่านการปราศรัยพอให้ระลึกถึงกันไปแล้ว จึงนั่ง ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง ครั้นแล้วได้ทูลถามพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า ท่านโคดมผู้เจริญ พวกข้าพเจ้าได้นามว่าเป็นพราหมณ์ ย่อมให้ทาน ย่อมทำความเชื่อว่าทานนี้ต้องสำเร็จแก่ญาติสายโลหิตผู้ล่วงลับไปแล้ว ขอญาติสายโลหิตผู้ล่วงลับไปแล้วจงบริโภคทานนี้ ท่านโคดมผู้เจริญ ทานนั้นย่อมสำเร็จแก่ญาติสายโลหิตผู้ล่วงลับไปแล้วหรือ ญาติสายโลหิตผู้ล่วงลับไปแล้วเหล่านั้น ย่อมได้บริโภคทานนั้นหรือ

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า ดูก่อนพราหมณ์ ทานนั้นย่อมสำเร็จในฐานะ แลย่อมไม่สำเร็จในอฐานะ

ชาณุสโสณี ท่านโคดมผู้เจริญ ฐานะเป็นไฉน อฐานะเป็นไฉน

ดูก่อนพราหมณ์ บุคคลลางคนในโลกนี้เป็นผู้ฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม พูดเท็จ พูดส่อเสียด พูดคำหยาบ พูดเพ้อเจ้อ มีความอยากได้ของผู้อื่น มีจิตปองร้าย มีความเห็นผิด บุคคลนั้นเมื่อตายไปย่อมเข้าถึงนรก เขาย่อมเลี้ยงอัตภาพอยู่ในนรกนั้นด้วยอาหารของสัตว์นรก ดูก่อนพราหมณ์ ฐานะอันเป็นที่ไม่เข้าไปสำเร็จแห่งทานแก่สัตว์ผู้ตั้งอยู่นี้แล เป็นอฐานะ

ดูก่อนพราหมณ์ บุคคลบางคนในโลกนี้ เป็นผู้ฆ่าสัตว์ ฯลฯ มีความเห็นผิด บุคคลนั้นเมื่อตายไปย่อมเข้าถึงกำเนิดดิรัจฉาน ย่อมตั้งอยู่ในกำเนิดสัตว์ดิรัจฉานนั้นด้วยอาหารของสัตว์ผู้เกิดในกำเนิดสัตว์เดรัจฉาน ดูก่อนพราหมณ์ แม้ฐานอันเป็นที่ไม่เข้าไปสำเร็จแห่งทานแก่สัตว์ผู้ตั้งอยู่นี้แล ก็เป็นอฐานะ

ดูก่อนพราหมณ์ บุคคลบางคนในโลกนี้ เป็นผู้เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ ฯลฯ มีความเห็นชอบ บุคคลนั้นเมื่อตายไปย่อมเข้าถึงความเป็นสหายของพวกมนุษย์ เขาย่อมเลี้ยงอัตภาพในมนุษย์โลกนั้น ย่อมตั้งอยู่ในมนุษย์นั้นด้วยอาหารของมนุษย์ ดูก่อนพราหมณ์ แม้ฐานะอันเป็นที่ไม่เข้าไปสำเร็จแห่งทานแก่สัตว์ผู้ตั้งอยู่นี้แล ก็เป็นอฐานะ

ดูก่อนพราหมณ์ บุคคลบางคนในโลกนี้ เป็นผู้เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ ฯลฯ มีความเห็นชอบ บุคคลนั้นเมื่อตายไปย่อมเข้าถึงความเป็นสหายของเทวดา เขาย่อมเลี้ยงอัตภาพอยู่ในเทวโลกนั้น ย่อมตั้งอยู่ในเทวโลกนั้นด้วยอาหารของเทวดา ดูก่อนพราหมณ์ แม้ฐานะเป็นที่ไม่เข้าไปสำเร็จแห่งทานแก่สัตว์ผู้ตั้งอยู่นี้แล ก็เป็นอฐานะ

ดูก่อนพราหมณ์ บุคคลบางคนในโลกนี้ เป็นผู้ฆ่าสัตว์ ฯลฯ มีความเห็นผิด บุคคลนั้นเมื่อตายไปย่อมเข้าถึงเปรตวิสัย เขาย่อมเลี้ยงอัตภาพอยู่ในเปรตวิสัยด้วยอาหารของสัตว์ผู้เกิดในเปรตวิสัย หรือว่ามิตรอำมาตย์หรือญาติสายโลหิตของเขาย่อมเพิ่มให้ซึ่งปัตติทานมัยจากมนุษย์โลกนี้ เขาเลี้ยงอัตภาพอยู่ในเปรตวิสัยนั้น ย่อมตั้งอยู่ในเปรตวิสัยนั้นด้วยปัตติทานมัยนั้น ดูก่อนพราหมณ์ ฐานะอันเป็นที่เข้าไปสำเร็จแห่งทานแก่สัตว์ทั้งหลายผู้ตั้งอยู่นี้แล เป็นฐานะ

ชาณุสโสณี ท่านโคดมผู้เจริญ ก็ถ้าญาติสายโลหิตผู้ล่วงลับไปแล้วนั้นไม่เข้าถึงฐานะนั้น ใครเล่าจะบริโภคทานนั้น

ดูก่อนพราหมณ์ ญาติสายโลหิตผู้ล่วงลับไปแล้วแม้เหล่าอื่นของทายกนั้น ที่เข้าถึงฐานะนั้นมีอยู่ ญาติสายโลหิตเหล่านั้นย่อมบริโภคทานนั้น

ชาณุสโสณี ท่านโคดมผู้เจริญ ก็ถ้าญาติสายโลหิตผู้ล่วงลับไปแล้วนั้นไม่เข้าถึงฐานะนั้น และญาติสายโลหิตผู้ล่วงลับไปแล้ว แม้เหล่าอื่นของทายกนั้นก็ไม่เข้าถึงฐานะนั้น ใครเล่าจะบริโภคทานนั้น

ดูก่อนพราหมณ์ ฐานะที่จะพึงว่างจากญาติสายโลหิตผู้ล่วงลับไปแล้วโดยกาลช้านานเช่นนี้มิใช่ฐานะมิใช่โอกาสที่จะมีได้ อีกประการหนึ่ง แม้ทายกก็เป็นผู้ไม่ไร้ผล

ชาณุสโสณี ท่านโคดมผู้เจริญ ย่อมตรัสกำหนดแม้ในอฐานะหรือ

ดูก่อนพราหมณ์ เรากล่าวกำหนดแม้ในอฐานะ ดูก่อนพราหมณ์ บุคคลบางคนในโลกนี้ เป็นผู้ฆ่าสัตว์ ฯลฯ มีความเห็นผิด บุคคลนั้นย่อมให้ข้าว ฯลฯ และ เครื่องประทีปแก่สมณพราหมณ์ บุคคลนั้นเมื่อตายไปย่อมเข้าถึงความเป็นสหายของช้าง เขาย่อมได้ข้าว น้ำ มาลา และเครื่องอลังการต่างๆ ในกำเนิดช้างนั้น ดูก่อนพราหมณ์ ข้อที่บุคคลเป็นผู้ฆ่าสัตว์ ฯลฯ มีความเห็นผิด ผู้นั้นเมื่อตายไปย่อมเข้าถึงความเป็นสหายของช้างด้วยกรรมนั้น และข้อที่ผู้นั้นเป็นผู้ให้ ข้าว น้ำ ผ้า ยาน มาลา ของหอม เครื่องลูบไล้ ที่นอน ที่พัก และเครื่องประทีปแก่สมณพราหมณ์ ผู้นั้นย่อมได้ข้าว น้ำ มาลา และเครื่องอลังการต่าง ๆ ในกำเนิดช้างนั้นด้วยกรรมนั้น

ดูก่อนพราหมณ์ อนึ่ง บุคคลบางคนในโลกนี้ เป็นผู้ฆ่าสัตว์ ฯลฯ มีความเห็นผิด บุคคลนั้นย่อมให้ข้าว น้ำ ผ้า ยาน มาลา ของหอม เครื่องลูบไล้ ที่นอน ที่พัก และเครื่องประทีปแก่สมณพราหมณ์ บุคคลนั้นเมื่อตายย่อมเข้าถึงความเป็นสหายของม้า ย่อมเข้าถึงความเป็นสหายของโค ย่อมเข้าถึงความเป็นสหายของสุนัข เขาย่อมได้ข้าว น้ำ มาลา และ

เครื่องอลังการต่างๆ ในกำเนิดสุนัขนั้น ดูก่อนพราหมณ์ ข้อที่บุคคลเป็นผู้ฆ่าสัตว์ มีความเห็นผิด บุคคลนั้นเมื่อตายไปย่อมเข้าถึงความเป็นสหายของสุนัขด้วยกรรมนั้น และข้อที่ผู้นั้นเป็นผู้ให้ข้าว ฯลฯ และเครื่องประทีปแก่สมณพราหมณ์ ผู้นั้นย่อมได้ข้าว น้ำ มาลา และเครื่องอลังการต่างๆ ในกำเนิดสุนัขนั้นด้วยกรรมนั้น

ดูก่อนพราหมณ์ บุคคลบางคนในโลกนี้ เป็นผู้เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ ฯลฯ มีความเห็นชอบ ให้ข้าว น้ำ ผ้า ยาน มาลา ของหอม เครื่องลูบไล้ ที่นอน ที่พัก และเครื่องประทีปแก่สมณพราหมณ์ บุคคลนั้นเมื่อตายไปย่อมเข้าถึงความเป็นสหายของพวกมนุษย์ เขาย่อมได้เบญจกามคุณอันเป็นของมนุษย์ในมนุษย์โลกนั้น ดูก่อนพราหมณ์ ข้อที่บุคคลเป็นผู้เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ ฯลฯ มีความเห็นชอบ ผู้นั้นเมื่อตายไปย่อมเข้าถึงความเป็นสหายของมนุษย์ด้วยกรรมนั้น และข้อที่ผู้นั้นเป็นผู้ให้ข้าว น้ำ ผ้า ยาน มาลา ของหอม เครื่องลูบไล้ ที่นอน ที่พัก และเครื่องประทีปแก่สมณพราหมณ์ บุคคลนั้นย่อมได้กามคุณ ๕ อันเป็นของมนุษย์ในมนุษย์โลกนั้นด้วยกรรมนั้น

ดูก่อนพราหมณ์ อนึ่ง บุคคลบางคนในโลกนี้ เป็นผู้เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ ฯลฯ มีความเห็นชอบ บุคคลนั้นย่อมให้ข้าว น้ำ ผ้า ยาน มาลา ของหอม เครื่องลูบไล้ ที่นอน ที่พัก และเครื่องประทีปแก่สมณพราหมณ์ บุคคลนั้นเมื่อตายไปย่อมเข้าถึงความเป็นสหายของเทวดา เขาย่อมได้เบญจกามคุณอันเป็นทิพย์ในเทวโลกนั้น ดูก่อนพราหมณ์ ข้อที่บุคคลเป็นผู้เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ ฯลฯ มีความเห็นชอบ ผู้นั้นเมื่อตายไปย่อมเข้าถึงความเป็นสหายของพวกเทวดาด้วยกรรมนั้น และ

ข้อที่ผู้นั้นเป็นผู้ให้ข้าว น้ำ ผ้า ยาน มาลา ของหอม เครื่องลูบไล้ที่นอน ที่พัก และเครื่องประทีปแก่สมณพราหมณ์ บุคคลนั้นย่อมได้เบญจกามคุณอันเป็นทิพย์ในเทวโลกนั้นด้วยกรรมนั้น ดูก่อนพราหมณ์ แม้ทายกก็เป็นผู้ไม่ไร้ผล

ชาณุสโสณี ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ น่าอัศจรรย์ ไม่เคยมีแล้ว ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ข้อที่แม้ทายกก็เป็นผู้ไม่ไร้ผลนี้เป็นของควรเพื่อให้ทานโดยแท้ เป็นของควรเพื่อกระทำศรัทธาโดยแท้

ดูก่อนพราหมณ์ ข้อนี้เป็นอย่างนี้ ๆ ดูก่อนพราหมณ์ แม้ทายกก็เป็นผู้ไม่ไร้ผล

ชาณุสโสณี ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ภาษิตของพระองค์แจ่มแจ้งนัก ฯลฯ ขอพระโคดมผู้เจริญโปรดทรงจำข้าพระองค์ว่าเป็นอุบาสกผู้ถึงสรณะตลอดชีวิตตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป

ทักขิณาวิภังคสูตร (ม.อุ. ๒/๓๙๑)

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ที่พระวิหารนิโครธาราม เขตพระนครกบิลพัสดุ์ ในสักกชนบท สมัยนั้นแล พระนางมหาปชาบดีโคตมีทรงถือผ้าคู่หนึ่งเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้ายังที่ประทับ ถวายอภิวาทพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้วประทับนั่ง ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง พอประทับนั่งเรียบร้อยแล้วได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคเจ้าดังนี้ว่า

“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ผ้าใหม่คู่นี้ หม่อมฉันกรอด้ายทอเอง ตั้งใจอุทิศพระผู้มีพระภาคเจ้า ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงอาศัยความอนุเคราะห์ โปรดรับผ้าใหม่ทั้งคู่ของหม่อมฉันเถิด”

เมื่อพระนางกราบทูลแล้วอย่างนี้พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสดังนี้ว่า

“ดูก่อนโคตมี พระนางจงถวายสงฆ์เถิด เมื่อถวายสงฆ์แล้วจักเป็นอันพระนางได้บูชาทั้งอาตมาภาพและสงฆ์”

พระนางมหาปชาบดีโคตมีได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคเจ้าดังนี้ว่า

“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ผ้าใหม่คู่นี้หม่อมฉันกรอด้ายทอเอง ตั้งใจอุทิศพระผู้มีพระภาคเจ้า ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงอาศัยความอนุเคราะห์ โปรดรับผ้าใหม่ทั้งคู่นี้ของหม่อมฉันเถิด”

แม้ในครั้งที่ ๒ ...แม้ในครั้งที่ ๓ พระผู้มีพระภาคเจ้าก็ตรัสกะพระนางดังนี้ว่า

“ดูก่อนโคตมี พระนางจงถวายสงฆ์เถิด เมื่อถวายสงฆ์แล้วจักเป็นอันพระนางได้บูชาอาตมาภาพและสงฆ์”

เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสอย่างนี้ ท่านพระอานนท์ได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคเจ้าดังนี้ว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าโปรดรับผ้าทั้งคู่ของพระนางมหาปชาบดีโคตมีเถิด พระนาง

มหาปชาบดีโคตมีมีอุปการะมาก เป็นพระมาตุจฉาผู้ทรงบำรุงเลี้ยง ประทานพระขีรรสแด่พระผู้มีพระภาคเจ้าเมื่อพระชนนีสวรรคตแล้ว ได้โปรดให้พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงดื่มเต้าพระถัน แม้พระผู้มีพระภาคเจ้าก็ทรงมีอุปการะมากแก่พระนางมหาปชาบดีโคตมี พระนางทรงอาศัยพระผู้มีพระภาคเจ้า จึงทรงถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นสรณะได้ ทรงอาศัยพระผู้มีพระภาคเจ้าจึงทรงงดเว้นจากปาณาติบาตจากอทินนาทาน จากกาเมสุมิจฉาจาร จากมุสาวาท จากฐานะเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทเพราะดื่มน้ำเมาคือสุราและเมรัยได้ ทรงอาศัยพระผู้มีพระภาคเจ้าจึงทรงประกอบด้วยความเลื่อมใสอย่างไม่หวั่นไหวในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ทรงประกอบด้วยศีลที่พระอริยะมุ่งหมายได้ ทรงอาศัยพระผู้มีพระภาคเจ้าจึงเป็นผู้หมดความสงสัยในทุกข์ ในทุกขสมุทัย ในทุกขนิโรธ ในทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ แม้พระผู้มีพระภาคเจ้าก็ทรงมีพระอุปการะมากแก่พระนางมหาปชาบดีโคตมี”

ถูกแล้วๆ อานนท์ จริงอยู่ บุคคลอาศัยบุคคลใดแล้วเป็นผู้ถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นสรณะได้ เราไม่กล่าวการที่บุคคลนี้ตอบแทนต่อบุคคลนี้ด้วยดีเพียงกราบไหว้ ลุกรับ ทำอัญชลี ทำสามีจิกรรม ด้วยเพิ่มให้จีวร บิณฑบาต เสนาสนะ และคิลานปัจจัยเภสัชบริขาร

บุคคลใดอาศัยบุคคลใดแล้วงดเว้นจากปาณาติบาต จากอทินนาทาน จากกาเมสุมิจฉาจาร จากมุสาวาท จากฐานะเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทเพราะดื่มน้ำเมาคือสุราและเมรัยได้ เราไม่กล่าวการที่บุคคลนี้ตอบแทนบุคคลนี้ด้วยดีเพียงกราบไหว้ ลุกรับ ทำอัญชลี ทำสามีจิกรรม ด้วยเพิ่มให้จีวร บิณฑบาต เสนาสนะ และคิลานปัจจัยเภสัชบริขาร

บุคคลอาศัยบุคคลใดแล้วเป็นผู้ประกอบด้วยความเลื่อมใส อย่างไม่หวั่นไหวในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ประกอบด้วยศีลที่พระอริยะมุ่งหมายได้ เราไม่กล่าวการที่บุคคลนี้ตอบแทนบุคคลนี้ด้วยดี เพียงกราบไหว้ ลุกรับ ทำอัญชลี ทำสามีจิกรรม ด้วยเพิ่มให้จีวร บิณฑบาต เสนาสนะ และคิลานปัจจัยเภสัชบริขาร บุคคลอาศัยบุคคลใดแล้วเป็นผู้หมดความสงสัยในทุกข์ ในทุกขสมุทัย ในทุกขนิโรธ ในทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาได้ เราไม่กล่าวการที่บุคคลนี้ตอบแทนบุคคลนี้ด้วยดี เพียงกราบไหว้ ลุกรับ ทำอัญชลี ทำสามีจิกรรมด้วยเพิ่มให้จีวร บิณฑบาต เสนาสนะ และคิลานปัจจัยเภสัชบริขาร

ดูก่อนอานนท์ ก็ทักษิณาเป็นปาฏิปุคคลิกมี ๑๔ อย่าง คือ

ให้ทานในตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า นี้เป็นทักษิณาปาฏิปุคคลิกประการที่ ๑

ให้ทานในพระปัจเจกสัมพุทธเจ้า นี้เป็นทักษิณาปาฏิปุคคลิกประการที่ ๒

ให้ทานในสาวกของตถาคตผู้เป็นอรหันต์ นี้เป็นทักษิณาปาฏิปุคคลิกประการที่ ๓

ให้ทานในท่านผู้ปฏิบัติเพื่อทำอรหัตผลให้แจ้ง นี้เป็นทักษิณาปาฏิปุคคลิกประการที่ ๔

ให้ทานแก่พระอนาคามี นี้เป็นทักษิณาปาฏิปุคคลิกประการที่ ๕

ให้ทานในท่านผู้ปฏิบัติเพื่อทำอนาคามีผลให้แจ้ง นี้เป็นทักษิณาปาฏิปุคคลิกประการที่ ๖

ให้ทานแก่พระสกทาคามี นี้เป็นทักษิณาปาฏิปุคคลิกประการที่ ๗

ให้ทานในท่านผู้ปฏิบัติเพื่อทำสกทาคามีผลให้แจ้ง นี้เป็นทักษิณา

ปาฏิปุคคลิกประการที่ ๘

ให้ทานในพระโสดาบัน นี้เป็นทักษิณาปาฏิปุคคลิกประการที่ ๙

ให้ทานในท่านผู้ปฏิบัติเพื่อทำโสดาปัตติผลให้แจ้ง นี้เป็นทักษิณาปาฏิปุคคลิกประการที่ ๑๐

ให้ทานในบุคคลภายนอกผู้ปราศจากความกำหนัดในกาม นี้เป็นทักษิณาปาฏิปุคคลิกประการที่ ๑๑

ให้ทานในปุถุชนผู้มีศีล นี้เป็นทักษิณาปาฏิปุคคลิกประการที่ ๑๒

ให้ทานในปุถุชนผู้ทุศีล นี้เป็นทักษิณาปาฏิปุคคลิกประการที่ ๑๓

ให้ทานในสัตว์ดิรัจฉาน นี้เป็นทักษิณาปาฏิปุคคลิกประการที่ ๑๔

ดูก่อนอานนท์ ใน ๑๔ ประการนั้น บุคคลให้ทานในสัตว์ดิรัจฉานพึงหวังผลทักษิณาได้ร้อยเท่า

ให้ทานในปุถุชนผู้ทุศีลพึงหวังผลทักษิณาได้พันเท่า

ให้ทานในปุถุชนผู้มีศีลพึงหวังผลทักษิณาได้แสนเท่า

ให้ทานในบุคคลภายนอกผู้ปราศจากความกำหนัดในกาม พึงหวังผลทักษิณาได้แสนโกฏิเท่า

ให้ทานในท่านผู้ปฏิบัติเพื่อทำโสดาปัตติผลให้แจ้ง พึงหวังผลทักษิณาจะนับไม่ได้ จะประมาณไม่ได้ จะป่วยกล่าวไปไยในพระโสดาบัน ในท่านผู้ปฏิบัติเพื่อทำสกทาคามีผลให้แจ้ง ในพระสกทาคามี ในท่านผู้ปฏิบัติเพื่อทำอนาคามิผลให้แจ้ง ในพระอนาคามี ในท่านผู้ปฏิบัติพื่อทำอรหัตผลให้แจ้ง ในสาวกของตถาคตผู้เป็นพระอรหันต์ ในปัจเจกสัมพุทธเจ้า และในตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า

ดูก่อนอานนท์ ก็ทักษิณาที่ถึงแล้วในสงฆ์มี ๗ อย่าง คือ

ให้ทานในสงฆ์ ๒ ฝ่ายมีพระพุทธเจ้าเป็นประมุข นี้เป็นทักษิณาที่ถึงแล้วในสงฆ์ประการที่ ๑

ให้ทานในสงฆ์ ๒ ฝ่ายในเมื่อตถาคตปรินิพพานแล้ว เป็นทักษิณาที่ถึงแล้วสงฆ์ทั้ง ๒ ฝ่าย ในเมื่อตถาคตปรินิพพานแล้ว นี้เป็นทักษิณาที่ถึงแล้วในสงฆ์ประการที่ ๒

ให้ทานในภิกษุสงฆ์ นี้เป็นทักษิณาที่ถึงแล้วในสงฆ์ประการที่ ๓

ให้ทานในภิกษุณีสงฆ์ นี้เป็นทักษิณาที่ถึงแล้วในสงฆ์ประการที่ ๔

ขอสงฆ์ว่า ขอได้โปรดจัดภิกษุและภิกษุณีจำนวนเท่านี้ขึ้นเป็นสงฆ์แก่ข้าพเจ้าแล้วให้ทาน นี้เป็นทักษิณาที่ถึงแล้วในสงฆ์ประการที่ ๕

ขอสงฆ์ว่า ขอได้โปรดจัดภิกษุจำนวนเท่านี้ขึ้นเป็นสงฆ์แก่ข้าพเจ้าแล้วให้ทาน นี้เป็นทักษิณาที่ถึงแล้วในสงฆ์ประการที่ ๖

ขอสงฆ์ว่า ขอได้โปรดจัดภิกษุณีจำนวนเท่านี้ขึ้นเป็นสงฆ์แก่ข้าพเจ้า แล้วให้ทาน เป็นทักษิณาที่ถึงแล้วในสงฆ์ประการที่ ๗

ดูก่อนอานนท์ ก็ในอนาคตกาล จักมีแต่เหล่าภิกษุโคตรภู มีผ้ากาสาวะพันคอเป็นคนทุศีล มีธรรมลามก คนทั้งหลายจักถวายทานเฉพาะสงฆ์ได้ในเหล่าภิกษุทุศีลนั้น ดูก่อนอานนท์ ทักษิณาที่ถึงแล้วในสงฆ์แม้ในเวลานั้นเราก็กล่าวว่ามีผลนับไม่ได้ประมาณไม่ได้ แต่ว่าเราไม่กล่าวปาฏิปุคคลิกทานว่ามีผลมากกว่าทักษิณาที่ถึงแล้วในสงฆ์โดยปริยายไรๆ เลย

ดูก่อนอานนท์ ก็ความบริสุทธิ์แห่งทักษิณานี้มี ๔ อย่าง ๔ อย่างเป็นไฉน

ดูก่อนอานนท์ ทักษิณาบางอย่างบริสุทธิ์ฝ่ายทายก ไม่บริสุทธิ์ฝ่ายปฏิคาหก บางอย่างบริสุทธิ์ฝ่ายปฏิคาหกไม่บริสุทธิ์ฝ่ายทายก บางอย่างฝ่ายทายกก็ไม่บริสุทธิ์ฝ่ายปฏิคาหกก็ไม่บริสุทธิ์ บางอย่างบริสุทธิ์ทั้งฝ่ายทายกและฝ่ายปฏิคาหก

ดูก่อนอานนท์ ก็ทักษิณาชื่อว่าบริสุทธิ์ฝ่ายทายกไม่บริสุทธิ์ฝ่ายปฏิคาหกอย่างไร ดูก่อนอานนท์ในข้อนี้ทายกมีศีล มีธรรมงาม ปฏิคาหกเป็นผู้ทุศีล มีธรรมลามกอย่างนี้แลทักษิณาชื่อว่าบริสุทธิ์ฝ่ายทายกไม่บริสุทธิ์ฝ่ายปฏิคาหก

ดูก่อนอานนท์ ก็ทักษิณาชื่อว่าบริสุทธิ์ฝ่ายปฏิคาหกไม่บริสุทธิ์ฝ่ายทายกอย่างไร ดูก่อนอานนท์ ในข้อนี้ทายกเป็นผู้ทุศีล มีธรรมลามก ปฏิคาหกเป็นผู้มีศีล มีธรรมงาม อย่างนี้แลทักษิณาชื่อว่าบริสุทธิ์ฝ่ายปฏิคาหกไม่บริสุทธิ์ฝ่ายทายก

ดูก่อนอานนท์ ก็ทักษิณาชื่อว่าทายกก็ไม่บริสุทธิ์ฝ่ายปฏิคาหกก็ไม่บริสุทธิ์อย่างไร ดูก่อนอานนท์ ในข้อนี้ทายกก็เป็นผู้ทุศีล มีธรรมลามก ปฏิคาหกก็เป็นผู้ทุศีลมีธรรมลามก อย่างนี้แลทักษิณาชื่อว่าฝ่ายทายกก็ไม่บริสุทธิ์ฝ่ายปฏิคาหกก็ไม่บริสุทธิ์

ดูก่อนอานนท์ ก็ทักษิณาชื่อว่าบริสุทธิ์ทั้งฝ่ายทายกและฝ่ายปฏิคาหกอย่างไร ดูก่อนอานนท์ ในข้อนี้ทายกก็เป็นผู้มีศีล มีธรรมงาม ปฏิคาหกก็เป็นผู้มีศีล มีธรรมงาม อย่างนี้แลทักษิณาชื่อว่าบริสุทธิ์ทั้งฝ่ายทายกและฝ่ายปฏิคาหก

ดูก่อนอานนท์ นี้แลความบริสุทธิ์แห่งทักษิณา ๔ อย่าง

พระผู้มีพระภาคเจ้าผู้สุคตศาสดา ได้ตรัสไวยากรณภาษิตนี้แล้ว ได้ตรัสคาถาประพันธ์ดังต่อไปนี้อีกว่า

ผู้ใดมีศีลได้ของมาโดยธรรม มีจิตเลื่อมใสดี เชื่อกรรมและผลแห่งกรรมอย่างยิ่ง ให้ทานในคนทุศีล ทักษิณาของผู้นั้นชื่อว่าบริสุทธิ์ฝ่ายทายก

ผู้ใดทุศีล ได้ของมาโดยไม่เป็นธรรม มีจิตไม่เลื่อมใส ไม่เชื่อกรรมและผลของกรรมอย่างยิ่ง ให้ทานในคนมีศีล ทักษิณาของผู้นั้นชื่อว่าบริสุทธิ์ฝ่ายปฏิคาหก

ผู้ใดทุศีล ได้ของมาโดยไม่เป็นธรรม มีจิตไม่เลื่อมใส ไม่เชื่อกรรมและผลของกรรมอย่างยิ่ง ให้ทานในคนทุศีล เราไม่กล่าวว่าทานของผู้นั้นมีผลไพบูลย์

ผู้ใดมีศีล ได้ของมาโดยธรรม มีจิตเลื่อมใสดี เชื่อกรรมและผลของกรรมอย่างยิ่ง ให้ทานในคนมีศีล เรากล่าวว่าทานของผู้นั้นแลมีผลไพบูลย์

ผู้ใดปราศจากราคะแล้ว ได้ของมาโดยธรรม มีจิตเลื่อมใสดี เชื่อกรรมและผลของกรรมอย่างยิ่ง ให้ทานในผู้ปราศจากราคะ ทานของผู้นั้นนั่นแลเลิศกว่าอามิสทานทั้งหลาย

มัจฉริยสูตร (สํ.สคาถ.๑/๑๖๑)

เทวดาองค์หนึ่งกล่าวว่า เพราะความตระหนี่และความประมาท อย่างนี้บุคคลจึงให้ทานไม่ได้ บุคคลผู้หวังบุญ รู้แจ้งอยู่ พึงให้ทานได้

เทวดาอีกองค์หนึ่งกล่าวว่า คนตระหนี่กลัวภัยใดย่อมให้ทานไม่ได้ ภัยนั้นนั่นแลย่อมมีแก่คนตระหนี่ผู้ไม่ให้ทาน คนตระหนี่ย่อมกลัวความหิวและความกระหายใด ความหิวและความกระหายนั้นย่อมถูกต้องคนตระหนี่นั้นนั่นแล ผู้เป็นพาลทั้งในโลกนี้และในโลกหน้า ฉะนั้นบุคคลควรกำจัดความตระหนี่อันเป็นสนิมในใจให้ทานเถิด เพราะบุญทั้งหลายย่อมเป็นที่พึ่งของสัตว์ทั้งหลายในโลกหน้า

เทวดาอีกองค์หนึ่งกล่าวว่า ชนทั้งหลายเหล่าใดเมื่อของมีน้อยก็แบ่งให้ เหมือนพวกเดินทางไกลก็แบ่งของให้แก่พวกที่เดินทางร่วมกัน ชนทั้งหลายเหล่านั้นเมื่อบุคคลทั้งหลายเหล่าอื่นตายแล้วก็ชื่อว่าย่อมไม่ตาย ธรรมนี้เป็นของบัณฑิต แต่ปางก่อน ชนพวกหนึ่งเมื่อของมีน้อยก็แบ่งให้ ชนพวกหนึ่งมีของมากก็ไม่ให้ ทักษิณที่ให้แต่ของน้อยนับเสมอด้วยพัน (มีผลมาก)

เทวดาอีกองค์หนึ่งกล่าวว่า คนพาลให้ทานได้ยาก กุศลธรรมคนพาลทำได้ยาก พวกอสัตบุรุษย่อมไม่ทำตามธรรมของสัตบุรุษ ธรรมของสัตบุรุษอันพวกอสัตบุรุษดำเนินตามได้แสนยาก เพราะฉะนั้นการไปจากโลกนี้ของพวกสัตบุรุษและของพวกอสัตบุรุษจึงต่างกัน พวกอสัตบุรุษย่อมไปสู่นรก พวกสัตบุรุษย่อมเป็นผู้ดำเนินไปสู่สวรรค์

เทวดาอีกองค์หนึ่งกล่าวว่า ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้า คำของใครหนอแลเป็นสุภาษิต

พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่าคำของพวกท่านทั้งหมดเป็นสุภาษิตโดยปริยาย ก็แต่ว่าพวกท่านจงฟังคำของเราบ้าง บุคคลแม้ใดพึงประพฤติธรรม ประพฤติสะอาด เป็นผู้เลี้ยงภริยา และเมื่อของมีน้อยก็ให้ได้ เมื่อบุรุษแสนหนึ่งบูชาภิกษุพันหนึ่งหรือบริจาคทรัพย์พันกหาปณะ การบูชาของบุคคลเหล่านั้นย่อมไม่ถึงส่วนร้อยของบุคคลอย่างนั้น (บุคคลผู้ประพฤติธรรม)

เทวดาอีกองค์หนึ่งกล่าวว่า การบูชาอันไพบูลย์ใหญ่โตนี้ ย่อมไม่เท่าถึงส่วนแห่งทานที่บุคคลให้ด้วยความประพฤติธรรม เพราะเหตุอะไรเมื่อบุรุษแสนหนึ่งบูชาภิกษุพันหนึ่ง หรือบริจาคทรัพย์พันกหาปณะ การบูชาของบุรุษเหล่านั้นย่อมไม่ถึงส่วนร้อยของบุคคลอย่างนั้น

พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสแก่เทวดานั้นด้วยพระคาถาว่า บุคคลเหล่าหนึ่ง ตั้งอยู่ในกรรม ปราศจากความสงบ (ปราศจากธรรม) โบยเขา ฆ่าเขา ทำให้เขาเศร้าโศกแล้วให้ทาน ทานนั้นจัดว่าทานมีหน้านองด้วยน้ำตา จัดว่าทานเป็นไปกับด้วยอาชญาจึงย่อมไม่เท่าถึงส่วนแห่งทานที่ให้ด้วยความสงบ (ประพฤติธรรม) เมื่อบุรุษแสนหนึ่งบูชาภิกษุพันหนึ่ง หรือบริจาคทรัพย์พันกหาปณะ การบูชาของบุรุษเหล่านั้นย่อมไม่ถึงส่วนร้อยของบุคคลอย่างนั้นโดยนัยอย่างนี้

สาธุสูตร (สํ.สคาถ.๑/๑๗๒)

เทวดาองค์หนึ่งกล่าวว่า ข้าแต่พระองค์ผู้ไม่มีทุกข์ ทานยังประโยชน์ให้สำเร็จได้แล เพราะความตระหนี่และความประมาทอย่างนี้ บุคคลจึงให้ทานไม่ได้ อันบุคคลผู้หวังบุญรู้แจ้งอยู่พึงให้ทานได้

เทวดาองค์หนึ่งกล่าวว่า ข้าแต่พระองค์ผู้ไม่มีทุกข์ ทานยังประโยชน์ให้สำเร็จได้แล อนึ่งแม้เมื่อของมีอยู่น้อยทานก็ยังประโยชน์ให้สำเร็จได้ บุคคลพวกหนึ่งเมื่อของมีน้อยย่อมแบ่งให้ได้ บุคคลพวกหนึ่งมีของมากก็ให้ไม่ได้ ทักษิณาที่ให้แต่ของน้อยก็นับเสมอด้วยพัน

เทวดาองค์หนึ่งกล่าวว่า ข้าแต่พระองค์ผู้ไม่มีทุกข์ ทานยังประโยชน์ให้สำเร็จได้แล แม้เมื่อของมีอยู่น้อยทานก็ยังประโยชน์ให้สำเร็จได้ อนึ่งทานที่ให้แม้ด้วยศรัทธาก็ยังประโยชน์ให้สำเร็จได้ นักปราชญ์ทั้งหลายกล่าวว่าทานและการรบเสมอกัน พวกวีรบุรุษแม้มีน้อยย่อมชนะคนขลาดที่มีมากได้ถ้าบุคคลเชื่ออยู่ย่อมให้สิ่งของแม้น้อยได้ เพราะฉะนั้นแลทายกนั้นย่อมเป็นผู้มีความสุขในโลกหน้า

เทวดาองค์หนึ่งกล่าวว่า ข้าแต่พระองค์ผู้ไม่มีทุกข์ ทานยังประโยชน์ให้สำเร็จได้แล แม้เมื่อของมีอยู่น้อย การให้ทานได้เป็นการดี อนึ่งทานที่ให้แม้ด้วยศรัทธาก็ยังประโยชน์ให้สำเร็จได้ อนึ่งทานที่ให้แก่บุคคลผู้มีธรรมอันได้แล้วยิ่งเป็นการดี บุคคลใดเกิดมาย่อมให้ทานแก่ผู้มีธรรมอันได้แล้ว ผู้มีธรรมอันบรรลุแล้ว ด้วยความหมั่นและความเพียร บุคคลนั้นล่วงพ้นนรกแห่งยมราช ย่อมเข้าถึงสถานอันเป็นทิพย์

เทวดาองค์หนึ่งกล่าวว่า ข้าแต่พระองค์ผู้ไม่มีทุกข์ ทานยังประโยชน์ให้สำเร็จได้แล แม้เมื่อของมีอยู่น้อยการให้ทานได้เป็นการดี ทานที่ให้แม้ด้วยศรัทธาก็ยังประโยชน์ให้สำเร็จได้ ทานที่ให้แก่บุคคลผู้มีธรรมอันได้แล้วยิ่งเป็นการดี อนึ่งทานที่บุคคลเลือกให้ยิ่งเป็นการดี ทานที่เลือกให้พระสุคตทรงสรรเสริญแล้ว บุคคลทั้งหลายผู้ควรแก่ทักษิณาย่อมมีอยู่ในโลกคือหมู่สัตว์นี้ ทานทั้งหลายอันบุคคลให้แล้วในบุคคลทั้งหลายนั้นย่อมมีผลมาก เหมือนพืชทั้งหลายที่บุคคลหว่านแล้วในนาดี

เทวดาองค์หนึ่งกล่าวว่า ข้าแต่พระองค์ผู้ไม่มีทุกข์ ทานยังประโยชน์ให้สำเร็จได้แล แม้เมื่อของมีอยู่น้อยการให้ทานได้เป็นการดี ทานที่ให้แม้ด้วยศรัทธาก็ให้ประโยชน์สำเร็จได้ ทานที่ให้แก่บุคคลผู้มีธรรมอันได้แล้วยิ่งเป็นการดี อนึ่ง ทานที่บุคคลเลือกให้ยิ่งเป็นการดี อนึ่งความสำรวมแม้ในสัตว์ทั้งหลายยิ่งเป็นการดี บุคคลใดประพฤติเป็นผู้ไม่เบียดเบียนสัตว์ทั้งหลายอยู่ ไม่ทำบาปเพราะกลัวความติเตียนแห่งผู้อื่น บัณฑิตทั้งหลายย่อมสรรเสริญบุคคลซึ่งเป็นผู้กลัวบาป แต่ไม่สรรเสริญบุคคลผู้กล้าในการทำบาปนั้น สัตบุรุษทั้งหลายย่อมไม่ทำบาปเพราะความกลัวบาปแท้จริง

เทวดาองค์หนึ่งกล่าวว่า ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้า คำของใครหนอแลเป็นสุภาษิต

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า คำของพวกท่านทั้งหมดเป็นสุภาษิตโดยปริยายแต่ว่าพวกท่านจงฟังคำของเราบ้าง ก็ทานอันบัณฑิตสรรเสริญแล้วโดยส่วนมากโดยแท้ก็แต่ธรรมบท (นิพพาน) แหละประเสริฐกว่าทาน เพราะว่าสัตบุรุษทั้งหลายผู้มีปัญญาในกาลก่อนก็ดี ในกาลก่อนกว่าก็ดี บรรลุซึ่งนิพพานแล้วแท้จริง

อาทิตตสูตร (สํ.สคาถ.๑/๒๓๖)

เมื่อเรือนถูกไฟไหม้แล้วเจ้าของเรือนขนเอาภาชนะใดออกไปได้ ภาชนะนั้นย่อมเป็นประโยชน์แก่เขา ส่วนสิ่งของที่มิได้ขนออกไปย่อมไหม้ในไฟนั้นฉันได้ โลกคือ หมู่สัตว์อันชราและมรณะเผาแล้วก็ฉันนั้น ควรนำออกซึ่งโภคสมบัติด้วยการให้ทาน เพราะทานวัตถุที่บุคคลให้แล้วได้ชื่อว่านำออกดีแล้ว ทานวัตถุที่บุคคลให้แล้วนั้นย่อมมีสุขเป็นผล ที่ยังมิได้ให้ย่อมไม่เป็นเหมือนเช่นนั้น โจรยังปล้นได้ พระราชายังริบได้ เพลิงยังไหม้ได้ หรือสูญหายไปได้ อนึ่งบุคคลจำต้องละร่างกายพร้อมด้วยสิ่งเครื่องอาศัยด้วยตายจากไป ผู้มีปัญญารู้ชัดดั่งนี้แล้วควรใช้สอยและให้ทาน เมื่อได้ทานและใช้สอยตามควรแล้วจะไม่ถูกติเตียน เข้าถึงสถานที่อันเป็นสวรรค์

กินททสูตร (สํ.สคาถ.๑/๒๓๙)

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า บุคคลให้ทานชื่อว่าให้กำลัง ให้ผ้าชื่อว่าให้วรรณะ ให้ยานพาหนะชื่อว่าให้ความสุข ให้ประทีปโคมไฟชื่อว่าให้จักษุ และผู้ที่ให้ที่พักพาอาศัยชื่อว่าให้ทุกสิ่งทุกอย่าง ส่วนผู้ที่พร่ำสอนธรรมชื่อว่าให้อมฤตธรรม

- บุคคลพึงรีบขวนขวายในความดี พึงห้ามจิตเสียจากบาป เพราะว่าเมื่อบุคคลทำความดีช้าอยู่ใจจะยินดีในบาป (ขุ.ธ.๓/๔)
- ถ้าบุรุษพึงทำบาปไซร้ ไม่ควรทำบาปนั้นบ่อยๆ ไม่ควรทำความพอใจในบาปนั้น เพราะว่าการสั่งสมบาปเป็นเหตุให้เกิดทุกข์ (ขุ.ธ.๓/๙)
- ถ้าบุรุษพึงทำบุญไซร้ พึงทำบุญนั้นบ่อยๆ พึงทำความพอใจในบุญนั้น เพราะว่าการสั่งสมบุญทำให้เกิดสุข (ขุ.ธ.๓/๑๑)
- แม้คนผู้ทำบาปย่อมเห็นบาปว่าดีตลอดกาลที่บาปยังไม่ให้ผล แต่เมื่อใดบาปให้ผลเมื่อนั้นเขาย่อมเห็นบาปว่าไม่ดี ฝ่ายคนทำกรรมดีย่อมเห็นกรรมดีว่าชั่วตลอดกาลที่กรรมดียังไม่ให้ผล แต่เมื่อใดกรรมดีให้ผล เมื่อนั้นเขาย่อมเห็นกรรมดีว่าดี (ขุ.ธ.๓/๑๖)
- บุคคลไม่ควรดูหมิ่นบาปว่าบาปมีประมาณน้อยจักไม่มาถึง แม้หม้อน้ำยังเต็มด้วยหยาดน้ำที่ตกลงทีละหยาดได้ฉันใด คนพาลเมื่อสั่งสมบาปแม้ทีละน้อยๆ ย่อมเต็มด้วยบาปได้ฉันนั้น (ขุ.ธ.๓/๒๔)
- บุคคลไม่ควรดูหมิ่นบุญว่ามีประมาณน้อยจักไม่มาถึง แม้หม้อน้ำยังเต็มด้วยหยาดน้ำที่ตกลงมาทีละหยาดได้ฉันใด ธีรชนสั่งสมบุญ แม้ทีละน้อยๆ ย่อมเต็มด้วยบุญได้ฉันนั้น (ขุ.ธ.๗๒๗)

อ้างอิง

หลักฐานอ้างอิงจากพระไตรปิฎก ตัวเลขหมายถึงหน้า เฉพาะฉบับมหามกุฏฯ เท่านั้น ถ้าต้องการเทียบเคียงกับฉบับอื่นๆ พึงดูชื่อสูตรและชื่อคัมภีร์ เป็นประมาณ

ทานสูตร (ขุ.อิติ./๑๖๘)	ขุททกนิกาย อิติวุตตกะ หน้า ๑๖๘
พหุการสูตร (ขุ.อิติ./๖๓๗)	ขุททกนิกาย อิติวุตตกะ หน้า ๖๓๗
ชัปปสูตร (อํ.ติก./๒๒๗)	อังคุตตรนิกาย ติกนิบาต หน้า ๒๒๗
สุคตสูตร (อํ.จตุกก./๓๘๐)	อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต หน้า ๓๘๐
วิมุตติสูตร (อํ.ปัญจก./๔๐)	อังคุตตรนิกาย ปัญจกนิบาต หน้า ๔๐
สีหสูตร (อํ.ปัญจก./๓๘)	อังคุตตรนิกาย ปัญจกนิบาต หน้า ๓๘
สุมนสูตร (อํ.ปัญจก./๖๐)	อังคุตตรนิกาย ปัญจกนิบาต หน้า ๖๐
กาลทานสูตร (อํ.ปัญจก./๘๓)	อังคุตตรนิกาย ปัญจกนิบาต หน้า ๘๓
โภชนทานสูตร (อํ.ปัญจก./๘๕)	อังคุตตรนิกาย ปัญจกนิบาต หน้า ๘๕

สัปปุริสทานสูตร (อํ.ปัญจก./๓๑๔)	อังคุตตรนิกาย ปัญจกนิบาต หน้า ๓๑๔
ธัมมัสสวนสูตร (อํ.ปัญจก./๔๔๘)	อังคุตตรนิกาย ปัญจกนิบาต หน้า ๔๔๘
ทานสูตร (อํ.สัตตก./๑๓๙)	อังคุตตรนิกาย สัตตกนิบาต หน้า ๑๓๙
ปฐมทานสูตร (อํ.อัฏฐก./๔๗๒)	อังคุตตรนิกาย อัฏฐกนิบาต หน้า ๔๗๒
ทานวัตถุสูตร (อํ.อัฏฐก./๔๗๕)	อังคุตตรนิกาย อัฏฐกนิบาต หน้า ๔๗๕
ทานูปปัตติสูตร (อํ.อัฏฐก./๔๘๑)	อังคุตตรนิกาย อัฏฐกนิบาต หน้า ๔๘๑
ปฐมสัปปุริสสูตร (อํ.อัฏฐก./๔๘๘)	อังคุตตรนิกาย อัฏฐกนิบาต หน้า ๔๘๘
เวลามสูตร (อํ.นวก./๗๗๕)	อังคุตตรนิกาย นวกนิบาต หน้า ๗๗๕
ชาณุสโสณีสูตร (อํ.ทสก./๔๓๕)	อังคุตตรนิกาย ทสกนิบาต หน้า ๔๓๕
ทักขิณาวิภังคสูตร (ม.อุ.๒/๓๙๑)	มัชฌิมนิกาย อุปริปัณณาสก์ เล่ม ๒ หน้า ๓๙๑
มัจฉริยสูตร (สํ.สคาถ.๑/๑๖๑)	สังยุตตนิกาย สคาถวรรค เล่ม ๑ หน้า ๑๖๑
สาธุสูตร (สํ.สคาถ.๑/๑๗๒)	สังยุตตนิกาย สคาถวรรค เล่ม ๑ หน้า ๑๗๒

อาทิตตสูตร (สํ.สคาถ.๑/๒๓๖)	สังยุตตนิกาย สคาถวรรค เล่ม ๑ หน้า ๒๓๖
กินททสูตร (สํ.สคาถ.๑/๒๓๙)	สังยุตตนิกาย สคาถวรรค เล่ม ๑ หน้า ๒๓๙
(ขุ.ธ.๓/๔)	ขุททกนิกาย ธรรมบท เล่มที่ ๓ หน้า ๔
(ขุ.ธ.๓/๙)	ขุททกนิกาย ธรรมบท เล่มที่ ๓ หน้า ๙
(ขุ.ธ.๓/๑๑)	ขุททกนิกาย ธรรมบท เล่มที่ ๓ หน้า ๑๑
(ขุ.ธ.๓/๑๖)	ขุททกนิกาย ธรรมบท เล่มที่ ๓ หน้า ๑๖
(ขุ.ธ.๓/๒๔)	ขุททกนิกาย ธรรมบท เล่มที่ ๓ หน้า ๒๔
(ขุ.ธ.๓/๒๗)	ขุททกนิกาย ธรรมบท เล่มที่ ๓ หน้า ๒๗

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เมื่อเธอทั้งหลายเห็นทุคคตบุคคลผู้มีมือและเท้าไม่สมประกอบ พึงลงสันนิษฐานในบุคคลนี้ว่า เราทั้งหลายก็เคยเสวยทุกข์เห็นปานนี้มาแล้วโดยกาลนานนี้ ข้อนั้นเพราะเหตุไร เพราะว่าสงสารนี้กำหนดที่สุดเบื้องต้นเบื้องปลายไม่ได้ .. พอเพื่อจะหลุดพ้นดังนี้”

(ทุคตสูตร สํ.นิ/๕๒๔)

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เมื่อเธอทั้งหลายเห็นบุคคลผู้เพียงพร้อมด้วยความสุข มีบริวารคอยรับใช้ พึงลงสันนิษฐานในบุคคลนี้ว่า เราทั้งหลายก็เคยเสวยสุขเห็นปานนี้แล้วโดยกาลนานนี้ ข้อนั้นเพราะเหตุไร เพราะว่าสงสารนี้กำหนดที่สุดเบื้องต้นเบื้องปลายไม่ได้ .. พอเพื่อจะหลุดพ้น ดังนี้”

(สุขิตสูตร สํ.นิ/๕๒๕)

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย กาสีและโกศลชนบทมีประมาณเท่าใด แว่นแคว้นของพระเจ้าปเสนทิโกศลมีประมาณเท่าใด พระเจ้าปเสนทิโกศลประชาชนกล่าวว่าเป็นผู้เลิศในกาสีและโกศลชนบท และแว่นแคว้นประมาณนั้น ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ความเป็นอย่างอื่นมีอยู่โดยแท้ ความแปรปรวนมีอยู่แม้แก่เพราะเจ้าปเสนทิโกศล

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อริยสาวกผู้ได้สดับเห็นอยู่อย่างนั้นเบื่อหน่ายแม้ในความดำรงอยู่ในสมบัตินั้น เมื่อหน่ายในความดำรงอยู่ในสมบัตินั้น ย่อมคลายกำหนัดในความเลิศแห่งสมบัติ จะป่วยกล่าวไปไยในสิ่งเลวเล่า” (ปฐมโกคลสูตร อํ.ทสก./๑๐๗)

รายนามผู้ร่วมสมทบพิมพ์หนังสือให้ทานเพื่ออะไร

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	จำนวนเงิน
1	คุณสุธินดา ใจขานและครอบครัว	25,500
2	อ.ศุภานัน ชลวัฒนพงศ์และคณะ	13,000
3	คุณชัยสิทธิ์-คุณธนวรรณ เอกสิทธิพงษ์ และครอบครัว	10,000
4	คุณพ่อวัชระ-คุณแม่ทองสุก โลทารักษ์พงษ์ และคุณสมจิต ครองมงคลกุล	10,000
5	คุณจารุณี	6,000
6	คุณสุภาวดี เหลืองอมรศิริ	5,000
7	คณะผู้มีจิตศรัทธา	5,000
8	คุณแม่จำนูญ ฐิตะฐาน	5,000
9	ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	4,300
10	ร้านเบญจพร (พาหุรัด)	3,550
11	คุณปิยะพงษ์ กมลพรพันธ์	3,200
12	คุณรัตนา เหมวรางกูล	3,085
13	คณะศรัทธาบริษัทบางจาก	3,000
14	อาจารย์จินดา มาสมบูรณ์	2,800
15	พระสุพัฒน์ โกสโล	2,500
16	คณะศรัทธา บก.สูงสุด	2,500
17	ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	2,300
18	คุณจิรการ สมใจวงศ์	2,280

รายนามผู้ร่วมสมทบพิมพ์หนังสือให้ทานเพื่ออะไร

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	จำนวนเงิน
19	คุณอัจฉรา วิโรจน์ไพสิฐ	2,000
20	คุณวิจิตร สุรชติกาล	2,000
21	คุณกนกอร หาญบำรุงธรรม	2,000
22	คุณอวิรุทธิ-คุณศุภสิริ-คุณอรุษ- คุณอริสา อริยวุฒยากร	2,000
23	คุณพัธนา วิศุทธิเมธ	2,000
24	คุณวลัยกร พฤกษธัมมโกวิท	1,955
25	น.อ.สุรศักดิ์ ตัณฑสุวรรณ	1,920
26	คุณโสมศิริ ศิลปานนท์	1,800
27	พญ.กฤษณา	1,750
28	ดร.วิธัญญา ภัทรวิมลพรและครอบครัว	1,500
29	คุณยุพิลา วิงวรรณ์	1,500
30	แม่ชีอัฐภิญญา สุภาเลิศ	1,445
31	คุณวรโชติ สิริชยังกูร	1,070
32	คุณพ่อฉัตร-คุณแม่บุญเลื่อม กลิ่นสุวรรณ์	1,000
33	คุณเรวัติ-คุณวัลยา แสงนิลและครอบครัว	1,000
34	คุณสมถวิล ชูเกียรติวัฒนากุล	1,000
35	คุณสุนทรี โลหพันธุ์วงศ์	1,000
36	พ่อปั่น-แม่นิ่ม ศรีชมพู	1,000
37	หลวงตาเขื่อง ติกขวีโร	1,000

รายนามผู้ร่วมสมทบพิมพ์หนังสือให้ทานเพื่ออะไร

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	จำนวนเงิน
38	พันโทธนกร เฟื่องฟุ้ง	1,000
39	คุณรุจิรา สาธิตภัทร	1,000
40	คุณก้องศักดิ์ หมื่นวิเศษ	1,000
41	คุณทีพปภา เอี่ยมเจริญ	900
42	คุณกรรณิการณ์-คุณกนิษฐา แซ่โฮ่	700
43	คุณชำนิ เชื้อเจริญกรุง	685
44	คุณธวัช สุขสถิตย์	620
45	คุณเบญจวรรณ ธีรศิลป์	600
46	คุณอภัสสร์ ลาภกิจการ	590
47	คุณสุพจน์ วังอนานนท์	550
48	คุณอัปสร ตั้งมโนกุล	500
49	คุณดวงใจ ปวีณอภิชาติ	500
50	คุณจิดาภา ตันวิเชียร	500
51	คุณสมยศ สัจจากร	500
52	ร้านทองแม่วิมล ในตลาดจ.อุตรดิตถ์	500
53	คุณสุนิสา ตันบุญเติม	500
54	คุณบุญเกื้อ ทองแก้ว	500
55	คุณสุเทพ ฉัตรแก้ว	500
56	ด.ญ.กมลมาศ-ด.ญ.กมลกานต์ สมุทรรัตนกุล	500
57	คุณคุณวุฒิ สมุทรรัตนกุล	500

รายนามผู้ร่วมสมทบพิมพ์หนังสือให้ทานเพื่ออะไร

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	จำนวนเงิน
58	อาจารย์ราชภัฏนครสวรรค์	500
59	คุณสุชาวดี	500
60	คุณมัลลิการ์	500
61	ครอบครัว อุทัยบุตร	500
62	คุณธัญยธงณ์ เลิศคชสีห์	450
63	คุณเพ็ชรบูรณ์ อาจหาญ	430
64	คุณอุษณีย์	399
65	คุณระวีวรรณ	370
66	คุณนงคราญ จักรอินต๊ะ	315
67	คุณณัฐยา เขษมสิริ	300
68	คุณโสภา ชุติมาเทวินทร์	300
69	คุณนฤทธิ์ เทพเสนา	300
70	คุณนัดดา จารุกิจพิพัฒน์	300
71	คุณณัฐพล เมธาชูโชค	260
72	คุณอุษา สง่างาม	205
73	คุณศรีวรรณ สุขแสนไกรศร และครอบครัว	200
74	คุณอำพรรณ อ้นโต	200
75	พระชัยพร จันทวังโส วัดพิชัยสงคราม	200
76	คุณพยอม มณีพฤกษ์	200
77	คุณศิริเพ็ญ ตรัยไชยาพร	200
	รวม	156,229

วัตถุประสงค์

๑. เผยแผ่หลักธรรมเพื่อเสริมสร้างปัญญาให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
๒. ช่วยเหลือสังคมให้เกิดสันติภาพและมีเมตตาธรรมต่อกัน
๓. จรรโลงไว้ซึ่งคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและเพื่อพระพุทธศาสนาได้ยั่งยืนถาวรสืบไป

อุดมการณ์

๑. ปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในหมู่สมาชิก
๒. ไม่แสวงหากำไรหรือรายได้ เพื่อประโยชน์ส่วนตัวแต่ประการใด
๓. มุ่งยกระดับจิตใจคนให้สูงขึ้น โดยไม่เน้นวัตถุหรือเรี่ยไรในรูปแบบต่างๆ

กิจกรรมหลัก

๑. จัดธรรมบรรยายเป็นธรรมทานปีละ 3-4 ครั้งหรือแล้วแต่โอกาสจะอำนวย
๒. ผลิตสื่อธรรมะในรูปแบบต่างๆ เช่น หนังสือ เทป แผ่น ซีดี วีซีดี และ MP3 เป็นต้น เพื่อแจกเป็นธรรมทาน หรือจำหน่ายในราคาทุนเพื่อจะได้มีปัจจัยหนุนต่อการพิมพ์หนังสือหรือผลิตสื่อธรรมในครั้งต่อๆ ไป
๓. บริจาคหนังสือและสื่อธรรมะต่างๆ ให้แก่ห้องสมุดทั่วประเทศ เรือนจำ สถานศึกษา วัดวาอาราม องค์กรสาธารณกุศลหรือหน่วยงานต่างๆ ที่มีความสนใจ
๔. เผยแผ่หลักธรรมและตอบปัญหาธรรมะทางอินเตอร์เน็ตที่ www.kanlayanatam.com

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชมรม

ทุกท่านที่มีอุดมการณ์เดียวกับชมรมฯ สามารถช่วยเหลือ กิจกรรมของชมรมฯ ไม่ว่าจะเป็นแรงกาย แรงใจ แนวความคิด หรือช่วยค่าพิมพ์หนังสือค่าทำเทปหรือซีดีธรรมะเพื่อแจกเป็นธรรมทาน โดยท่านสามารถบริจาคเข้าชมรมฯ ได้ที่ ชื่อบัญชี

อัจฉรา กลิ่นสุวรรณ์

ธนาคารกรุงเทพ (สาขาสมุทรปราการ)

บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ ๑๕๕ - ๗๐๐ - ๘๒๒๒

(กรุณาแฟกซ์ใบเข้าบัญชีธนาคารเข้ามาที่ทำการชมรมฯ พร้อมระบุชื่อผู้บริจาคและหมายเลขโทรศัพท์ที่จะติดต่อกลับด้วย โทรสาร : ๐-๒๗๐๒-๗๓๕๓)